

روزنامه رسمی کشور شاهنشاهی ایران

شامل: متن قوانین - تصویبنامه ها - صورت مفصل مذاکرات مجلس شورای ملی - اخبار رسمی - فرامین - انتصابات - آئین نامه ها - بخش نامه ها - آگهی های رسمی و قانونی سؤالات

سال پنجم - شماره ۱۲۸۴

صفحه ۴۷۲۷

۵ شنبه ۲۳ تیرماه ۱۳۲۸

پیر: سید محمد شاهی

دوره پانزدهم قانونگذاری

شماره مسلسل ۱۷۳۳

روزنامه یومیه

فهرست مندرجات

صورت مشروح مذاکرات صد هشتاد نهمین جلسه دور پانزدهم از صفحه ۱ تا ۲۰ آگهی های رسمی ۲۱

مذاکرات مجلس

جلسه ۱۹۰

صورت مشروح جلسه روز چهارشنبه ۲۳ تیرماه ۱۳۲۸

فهرست مطالب

- ۱ - بیانات قبل از دستور آقایان: مسعود نابتی - آزاد - باثناقلیج - نراقی
- ۲ - قرائت اسامی غائبین چندجلسه
- ۳ - قرائت استیضاحنامه آقای آزاد
- ۴ - قرائت گزارش کمیسیون بودجه وادامه مذاکرات در بودجه کل کشور

سه ساعت و بیست دقیقه قبل از ظهر مجلس بریاست آقای رضا حکمت تشکیل گردید.

دولت شاهی - دیروز در ضمن نطق آقای حازقی بنده عبارتی را عرض کردم که در صورت مجلس نیست در صورتیکه نظیر آن را دیگران گفته اند و هست و حال اینکه بنده معتقد بودم که باشد و از لحاظ علاقه ایکه اعلیحضرت همایونی نسبت باین قسمت داشته بنده نسبت بآن ماده عرض کردم که اعلیحضرت همایونی اظهار نظر خاصی فرمودند و فرمودند بسته بنظر مجلس است این عبارت را خواهش میکنم در صورت مجلس دستور بدهند نوشته شود.

رئیس - آقای معتد دماوندی.

معتد دماوندی - صورت جلسه گذشته و

جلسه سبق را در جلسه گذشته بردارند و من نتوانستم برایشی که کرده بودم مراجعه کنم امروز که مراجعه کردم می بینم که در بعضی از قسمتهایش يك اشتباهات عجیب و غریبی شده است که ناگزیرم اینجا تذکر بدهم یکی در خصوص عوارض شهرداری آنجا بود که عرض کرده بودم که سورا تا کسی باین مردم اضافه کرده اند اینجا نوشته اند که سورا تا کسی باین بودجه اضافه شده است و یکی هم عرض کرده بودم که موضوع چیست که آقای نواب هم مورد ابتلاشان هست اینجا نوشته شده است موضوع کتیر است بعد یکجای دیگر عرض کرده بودم که آخر این جنس یکمرتبه عوارض خودش را داده است اینجا نوشته شده است آخر این داده است در جای دیگر هم عرض کرده بودم که مالیاتهای غیر مستقیم در کشور توسعه یافته نوشته در اینجا دلیلی است یکجای دیگر نوشته شده است بنده عرض کرده بودم بانک ملی

رئیس - نسبت بصورت جلسه قبل نظری نیست؟ آقای دکتر بقائی

دکتر بقائی - عرض کنم بنده همانطور که تا حالا دو دفعه هم تذکر داده راجع بسؤالی که از دولت کرده ام و باید هفته گذشته جواب داده باشند ولی تا امروز که روز چهارشنبه است جواب نداده اند و جناب آقای رئیس هم تعارف مفرمایند با دولت چون دولت برطبق این آییننامه مکلف است باین سؤالا در ظرف یک هفته جواب بدهد و دولت هم پشت گوش می اندازد و هیچ اعتنائی بمجلس نمیکند بنده عقیده ام اینست که یکقدری سعی بشود که این چند روزیکه بآخر عمر مجلس مانده است دولت یکقدری احترام مجلس را بهتر نگهدارد و من میدانم که ما مفتضح هستیم ولی احترام مجلس باید سعی بشود که بهتر نگهداری بشود. مطلب دوم که میخواستم عرض بکنم اینست که بنده هنوز نتوانستم اجازه انتشار روزنامه بدست بیاورم و این را عرض کردم مرتباً تذکر میدهم که بیادگار بماند در این عصر

آزادی و عدالت اجتماعی.
رئیس - راجع بسؤالا يك نامه ای نوشته شده است که برای جواب حاضر بشوند و تقاضای دولت اینست که يك روزی را مجلس اختصاص بدهد که جواب سؤالا آقایان نمایندگان داده بشود.
آزاد - بنده هم اعتراض دارم.

دکتر مین دفتری - کی انشاء الله.

دکتر بقائی - بعد از ختم مجلس يك روز دعوت میکنند برای جواب سؤالات.

رئیس - يكروز يك جلسه یکساعت یکساعت و نیمی تشکیل بدهید تا دولت جواب بدهد آقای آزاد
آزاد - بنده دیروز که اینجا صحبت کرده ام در اینجا اشتباه نوشته اند بنده گفتم که آن کمیانی که پیشنهاد کرده صدی ضمانت بانکی میداده در اینجا نوشته شده است که صدی پنج تخفیف میداده خواستم عرض کنم که اینرا اصلاح فرمائید.
رئیس - اصلاح میشود. آقای دولت شاهی.

* عین مذاکرات مشروح یکصد و نودمین جلسه از پانزدهمین دوره قانونگذاری

اداره تدوین و تحریر صورت مجلس ه - ۱ - ۱

مدعی است که اعتبارات را کم نکرده است اینجانب نوشته شده است بانگلی مدعی است که عایدات را کم نکرده بعد یکجا هم عرض کرده بودم که یکی از آقایان فرمودند اینجا چاپ شده است که یکی از آقایان نفرمودند. اینها البته اشتباهات چاپخانه است.

دکتر متین دفتری - تمام صورت مجلس که چاپ نشده است.

معمد دماوندی - بنده باز هم در صورت مجلس اعتراضی دارم از این قبیل اشتباهات خیلی هست.

رئیس - بسیار خوب بدهید اصلاح میشود آقای مین اسفندیاری.

مین اسفندیاری - عرض کنم بنده قطعه بدواری گذاشتم این بود که آقایان تند نویسیها یک توجه بیشتری داشته باشند که متن صحبت نمایندگان را کاملاً توجه داشته باشند که در روزنامه درج شود و امیدی نداشته که مخبرین جرایم را در توجه داشته باشند، حالا می بینم که آقایان متوجه نیستند قسمتی از بیانات بنده را بکلی حذف کرده اند که در این اینجا هیچ نوشته نشده است. بدهم این چیزی که اینجا نوشته اند چند غلط دارد و یکی اینکه بنده از آقای دماوندی خواهش کردم گوششان را بنبندند اینجانب نوشته اند که گوششان را بنبندند بعد هم پنهان را پنهان نوشته اند با این عجله ای که آن آن روزنامه بدست ما رسیده است بنده پیش از این چیزی ندارم که عرض کنم اما چون چند روز بیشتر نمانده موردی ندارد که مایشنهادی راجع باین مطلب بکنیم که این قضیه یک طوری شود که رفع این اشکال شده باشد فقط از مقام ریاست میخواستم استدعا کنم که اجازه فرمایند آقایان تند نویسیها اگر خسته میشوند زود بزود عرض بشوند که بتوانند در این چند روزه آنچه که نمایندگان میگویند در روزنامه درج شود.

رئیس - این بعزت آن همه ای است که در مجلس میشود و اینها نمیتواند تشخیص بدهند اشتباه میشود والا اگر طوری باشد که مجلس ساکت باشد آنها وظیفه خودشان را بهتر انجام میدهند معذک تا کید میشود که مواظبت بیشتری بکنند آقای دکتر متین دفتری.

دکتر متین دفتری - این صورت مجلس بقیه اش نیست خواهش میکنم حق اعتراض بنده محفوظ بماند برای جلسه بعد.

رئیس - یک قسمت الان منتشر شده و چون زیاد بوده همین یک قسمت چاپ شده است بقیه هم چاپ میشود دیگر نظری نسبت بصورت مجلس نیست؟ (اظهاری نشد) چند نفر از آقایان تقاضای نطق قبل از دستور کرده اند (جمعی از نمایندگان - دستور) آقای مسعود ثابتی مدتهاست که میخواهند نطق بیاناتی بکنند بفرمائید.

۲. نطق قبل از دستور آقایان نمایندگان مسعود ثابتی - آقای معتمد دماوندی توجه فرمائید عرض میکنم از عمر مجلس بیست و سه ماه و پانزده روز گذشته است و این چند روز هم خواهد گذشت. ما بالاخره با آرزوهای خیلی زیادی بجهت آردیم و خیلی امیدوار بودیم که در این مجلس بتوانیم نفع مملکت و برای کشور خدماتی انجام بدهیم خوب، تا حدی هم البته خدماتی انجام شده است ولی آنچه

آرزوی ما بود بعمل نیامد خلاصه بنده میتوانم عرض کنم که امیدوار بمجلس آمدیم و نا امید بر میگردیم بنده این اولین فرصتی است که از نطق قبل از دستور استفاده میکنم و تا بحال یکمرتبه هم صحبت نکرده ام و امیدوار بودم که عمالکارها پیش بروند و محتاج بگفتن و مذاکره کردن و صحبت کردن در اینجا نباشد متأسفانه حالا که دیگر نزدیک باخر عمر مجلس است ناچارم مطالبی را که دارم، آنهم با این وقت محدود، فقط فهرست بعضی از مطالب خودم را بعرض آقایان برسانم در صورتیکه من مخصوصاً خیلی متأسفم از اینکه شاید پیش از ده سال مطالعه کرده بودم و زحمت کشیده بودم راجع بیک قسمت از امور کشاورزی و آمار در این قسمت تهیه کرده بودم و پیشنهاداتی که در این موضوع داشتم و در اولین مرتبه ای هم که اینجا راجع بوضع نفت و شیلات عریضی کردم اشاره باین موضوع کردم و امیدوار بودم که فرصت باشد مطالب خودم را در اینجا عرض بکنم متأسفانه یک لایحه مفید کشاورزی هم ما در این مدت نتوانستیم بگذرانیم چندین کابینه در این مدت عوض شد و وزرای کشاورزی آمدند هر کدام که آمدند آنچه آن دیگری گفته بود قبول نداشتند دو مرتبه از سر گرفتیم و بالاخره یک کار هم پیش نرفت. من در سؤالی که در یکسال قبل از دولت کردم متأسفانه در آن جلسه ای که من سؤال کردم وزیر دارایی وقت جوابی بمن نداد بنظر اینک این سؤال یک سؤال فنی است و متکی بآرقام و بایستی مطالعه بیشتری بشود و جواب داده شود ولی تا وقتیکه عمر آن کابینه بود و وزرای بعد از او هیچکدام جواب سؤال من را در مجلس ندادند و این سؤال و حساب من یک حساب خیلی ساده بود راجع بنفت در مجلس ایران در این دوره خیلی زیاد صحبت شد ولی من مطلبی را که گفته بودم و حسابی را که داده بودم خیلی حساب ساده ای بود یعنی بنده حساب کرده بودم که آقا در همان قرار داد سابق که در زمان مظفرالدینشاه، آن اشخاص بی اطلاع و هر چه اسمش را بگذارید، آن درباریهای آنوقت آمدند و یک قرار دادی گذرانند نتیجه آن قرار داد این بود که از سی تا ۲۳ هفت سال قبل مطابق اظهار خود سرجان سامون در مجمع اتفاق ملل بطور متوسط ما سالیانه یک میلیون و سیصد هزار لیره طلا از کمیانی گرفتیم در مقابل چهار میلیون تن استخراج و وقتی ما با آن قرار داد یک میلیون و سیصد هزار لیره طلا بگیریم امروز یک میلیون و سیصد هزار لیره طلا بیشتر بنابر این من در اینجا استدلال کردم که وقتی حالا ۱۸ مایون تن استخراج است که از آنسال بحد هم باز بیشتر شده ۱۸ میلیون تن چهار برابر بیشتر از آن سال است بنابر این لاف با همان حساب ما باید قوه خرید چهارصد میلیون داشته باشیم این حساب حالا بچه صورتی درمی آید که نتیجه در بودجه ما ۶۷ میلیون نوشته میشود بنده اینجا سؤال کردم و متأسفانه عرض کردم جوابی بنده داده نشد امیدوارم که این مذاکراتی که میکنند به نتیجه برسد مذاکراتی راهم که کردند یک اطلاعات کافی و کاملی بنا ندادند ولی امروز من وظیفه ملی خود میدانم که مخصوصاً این موضوع را تذکر بدهم این موضوع یکی میزان

است یعنی مابایستی حتی المقدور از قرار داد های کبلیکه واز این ترجمه های مختلف و کلمات خیلی قلبه حذر کنیم خیلی ساده است آقا ما بایستی میزان محصول را املاک بگیریم یعنی اگر بشما ۱۸ میلیون تن استخراج ده میلیون لیره میبدهایم ده میلیون در مقابل ۱۸ میلیون باید تصریح بشود یعنی وقتیکه ۳۶ میلیون تن شد باید ۲۰ میلیون لیره بدهند و این میزان محصول بایستی ملاک عمل باشد و یکی دیگر مهمتر از میزان محصول ذخیره نفت مملکت است این شوخی نیست و مهمتر از جنبه مالی است نفت این مملکت که الان همه چیزش با نفت است مختصر ذغال سنگی هم که بوده از بین رفته و از بین خواهد رفت که من الان عاشق وضع کشاورزی و تبدیل وسایل کشاورزی هستم و پیشنهادی اگر بکنم راجع بتبدیل وسایل کشاورزی است اگر میکنم راجع بتبدیل وسایل کشاورزی است ایمان دارم که این مملکت تراکتور لازم دارد عقیده دارم این مملکت تراکتور لازم دارد، تراکتور لازم دارد و بایستی تراکتور وارد این مملکت کرد در عین حال وقتی فکر میکنم که ما دولت بیداری نداشته باشیم فردا این وسایل زراعت ما هم بالاخره با نفت خواهد بود و فردا یک ذخیره کافی نباشد مرعاستی اگر نخواهند با نفت بدهند تمام زندگی ما فلج میشود اینست که من عرض میکنم که دولت در درجه اول بایستی ذخیره نفت را در نظر بگیرد و این مهمترین موضوعی است که وجود دارد حتی راجع بخراسان، البته این موضوع را که حالا امیدواری داریم که دولت قبل از اینکه مجلس تمام بشود لافچاق جواب بنده را بدهد و اگر مذاکراتشان هنوز تمام نشده لافچاق نتیجه اقدامات خودش را بمجلس اطلاع بدهد راجع بخراسان هم بنده عرض کردم حسابی کردم متکی باطلاعاتی بود که خودشان بماده بودند که راه آهن خراسان ۲۵ میلیون مخارج دارد که تمام بشود و در مقابل مطابق حسابی که خودشان داده بودند آقای عزت الله خان هدایت مدیر کل راه آهن، این بود که سالیانه سی میلیون تومان منافع این راه خواهد بود بنده در آن عرضی که در آن موقع کردم عرض کردم که برای خاطر خراسان خیر، برای منفعت خودتان، شما که تجارت میکنید، آیا این بد تجارتی است که شما ۲۵ میلیون تومان بدهید و سالیانه ۳۰ میلیون تومان منافع داشته باشید متأسفانه معتقد باین هستم که ریل نداریم دلار نداریم و این حرفها من آنروز وقتی پیشنهاد آقای دکتر متین دفتری راجع باتومبیل سواری مطرح بود در اینجا مجبوز نبودم و رای هم ندارم ولی من فکر میکنم که یکی از اصلاحاتی که باید در نظر باشد در آیین نامه راجع بهمین موضوع باید باشد که پیشنهادها را در یکروز بخوانند و موافق و مخالف صحبت کنند و در یکروز دیگر رای بگیرند برای اینکه من مجبوز نیستم بگویم که یک پیشنهادی ابتدا بساکن میآید اینجا من دیشب با یکمده اشخاص متخصص که عقیده ایمان دارم با آنها صحبت کردم و گفتند این بالاترین خدمت است و استدلال کردند گفتند آقا شما این اتومبیل را انواع و اقسام نکنید که لافچاق صدتا تراکتور وارد این مملکت بشود و وارد هم شد آقا این وزارت کشاورزی با این عرض و طول و این صدرو ذلیل یکسال است هنوز نتوانسته اند قیمت این را تعیین بکنند که مردم آسوده باشند و بروند بدانند چقدر باید پول بدهند همینطور مردم متزلزل هستند آقا چقدر است؟ قیمتش زیاد است خیر کم است، خیر شما بیعوض میگویید، آقا من درست میگویم این دلیل ندارد دولت نباید اینطور باشد باید

را میدهم اینجا آنوقت پول برای ریل نداریم که راه خراسان را تمام بکنیم (امیر تیمور پول دارند آقا علاقه ندارند) با قبول شایبول دارند و علاقه ندارند اماموضوع دیگری که بنده عرض داشتم موضوع کشاورزی است، دهان بنده هم خشک است و متأسفانه نمیتوانم درست صحبت بکنم موضوع کشاورزی خیلی مهم است و بنده در این موضوع یادداشتها و عرایض خیلی مفصلی دارم ولی بالاخره خلاصه اش اینست که دولت فاقد یک سیاست کشاورزی است (صحیح است) دولت باید یک سیاست کشاورزی داشته باشد آخر باوزارتخانه که درست نمیشود، یک وزارتخانه داشتن و تشریفات که درست نمیشود مقصود از مملکت وقتی میگویند مملکت ایران یعنی قوه خرید و حجم محصول این مملکت ما اگر اقدامی میکنیم باید حجم محصول را اضافه کنیم یعنی اگر ما دو میلیون تن گندم داریم این دو میلیون تن، سه میلیون تن بشود والا تشریفات که فایده ندارد بایستی وسایل کشاورزی تغییر بکنند یکروز هم من حضوراً علیحضرت عرض کردم در اینجا راجع با املاک گفته میشود که آقا املاک را باید تقسیم کنید که خرده مالک درست بشود، بلی منم میگویم املاکی است که اگر خرده مالک بشود صد درصد نفع مملکت خواهد بود بروید ببینید تجربه خوب چیزی است تمام دنیا روی آمار و تجربه کار میکنند املاک خرده مالک که از چشمه سارها آب میگیرد و املاک انتهایی کوه صد درصد آبادتر است اگر خرده مالک بشود ولی شما بر میدارید معکوس املاک سیستان را خرده مالک میکنید ملک سیستان را خرده مالک کردن یعنی فقای املاک سیستان همانطور که شد این مملکت مقتضیات خاصی دارد و املاکی هست که بایستی مسئول و مراقب داشته باشد املاکی است که باید خرده مالک بشود، اینرا میگویند سیاست کشاورزی دولت بایستی یک سیاست کشاورزی داشته باشد و وقتی این نظر را داشت میگوید آقا املاکیکه آب چشمه سار دارد پنجاه در صد باید مالیات بدهد اما اگر کسی رفت یک فوات دایر کرد یا کنار رودخانه کارون یک تلبه گذاشت اصلاً مالیات معاف باشد این را میگویند سیاست کشاورزی ولی دولت اصلاً سیاست کشاورزی ندارد اصلاً وقتی مالیات میگذرانند نظری ندارد و این درست نمیشود باین ترتیب (امامی خوئی - باقیش برای جلسه آینده) من هنوز صحبت نکرده ام شما اول جلسه خسته شده اید (امامی - خسته نشده ام وقت تمام شده است) اگر راجع باتومبیل سواری مطرح بود در اینجا مجبوز نبودم و رای هم ندارم ولی من فکر میکنم که یکی از اصلاحاتی که باید در نظر باشد در آیین نامه راجع بهمین موضوع باید باشد که پیشنهادها را در یکروز بخوانند و موافق و مخالف صحبت کنند و در یکروز دیگر رای بگیرند برای اینکه من مجبوز نیستم بگویم که یک پیشنهادی ابتدا بساکن میآید اینجا من دیشب با یکمده اشخاص متخصص که عقیده ایمان دارم با آنها صحبت کردم و گفتند این بالاترین خدمت است و استدلال کردند گفتند آقا شما این اتومبیل را انواع و اقسام نکنید که لافچاق صدتا تراکتور وارد این مملکت بشود و وارد هم شد آقا این وزارت کشاورزی با این عرض و طول و این صدرو ذلیل یکسال است هنوز نتوانسته اند قیمت این را تعیین بکنند که مردم آسوده باشند و بروند بدانند چقدر باید پول بدهند همینطور مردم متزلزل هستند آقا چقدر است؟ قیمتش زیاد است خیر کم است، خیر شما بیعوض میگویید، آقا من درست میگویم این دلیل ندارد دولت نباید اینطور باشد باید

مسعود ثابتی - چشم قربان بنده عرایضم را البته حالا که بمفرمانید وقت شما تمام شده بنده نمیتوانم دیگر صحبت کنم برای یک جلسه دیگر از حضورتان خواهش میکنم اجازه فرمائید (احسن)

رئیس - آقای آزاد.

آزاد - بنده راجع به بانگلی یکی دو ماه قبل از آقای نخست وزیر سؤالی کردم و بانگلی نظامنامه هم تعیین کرده است که اینها در ظرف یک هفته باید اینجا تشریف بیاورند و جواب سؤالات را بدهند تشریف بیاورند و بنده ناچار شدم چون آقای نخست وزیر تغلف کردند از مواد نظامنامه ایشان را استیضاح کنم و گمان میکنم که چون پانزده روز دیگر بآخر مجلس باقی مانده است حاضر نشوند (دکتر بقائی البته که حاضر میشوند چون کاری با مجلس ندارند) در روز بنده راجع بانگلی خواستم یک صحبتی بکنم متأسفانه آقای نایب رئیس بعقیده من برخلاف نظامنامه بمن اجازه ندادند و حالا من استفاده میکنم از نطق قبل از دستور یک مختصر مطالبی که راجع بترانامه بانگلی هست بعرض آقایان میرسانم (آشتیانی زاده راجع بشکر هم فرمایشی داشتید آقای آزاد؟) شکر هم بلی عرض کنم حضورتان مطابق این بیاناتی که آقای ابتهاج هم ساله منتشر میکنند هر سال یک مقدار زیادی نقره مملکت را از مملکت خارج میکنند آقای مکی چند روز پیش راجع باین موضوع یک تذکره دادند و آقای ابتهاج در روزنامه نوشته اند که فروش این نقرهها بخارج مطابق قانون ۱۳ تیر ۱۳۱۰ است و آنچه را که در تهران فروخته

کارهایش مرتب باشد دولت بایستی سیاست کشاورزی داشته باشد بنده آنان یکسال تمام است که آقای بانانقلاب میدانند تمام معاشرت بنده با آقای بانانقلاب است اصلاً آدرس ثانی بنده شرکت آسودان است ۷۰ مرتبه وزارت کشاورزی ۸۰ مرتبه بازدید کردم مراجعه کرده ایم تمام اینها چرا؟ برای اینکه دوتا تراکتور بیاورند آقا این نباید این قدر زحمت داشته باشد اینقدر مقررات پیچ در پیچ داشته باشد این تماس با مردم کشاورزی را فلج میکند وقتی این تصویب شد یکی از اشخاصی که سنک بسینه میزد برای اینکه دو برابر سه برابر ماخذ داشته باشند من بودم یکروز یکی از رفقا بمن گفت که آقا شامعجب خدمتی بمالکین کردید گفتم کم خدمتی هم نکردم گفت شما میدانید که چه کردید؟ گفتم چه کردم؟ گفت تمام مبلغی که میگرفتید ۱۴۰ هزار تن بیشتر نبود در صورتیکه با این حسابی که شما حالا چهار برابر کردید این دوست هزار تن هم تجاوز میکند گفتم آقا الحمد لله بهتر که با این ترتیب دوست هزار تن هم تجاوز میکند من کی گفتم که مدافع مالکین هستم که گندم کم میدهند من میگویم آن مالکی که گندم عمل آورد و بولش را برای نان مردم عرضه نکرد اصلاً سرش را تخمق کنید مالش را تاراج کنید من کی مدافع یکچنین مالکی هستم من میگویم آقا ما خدداشته باشد آن مالک و کشاورزی که زارع را اولاد خودش براند در عروسی آنها خوشحال است در عزای آنها متأثر است این مالک را من مدافع میکنم من کی خواستم کم بشود البته اگر این مآخذی که داریم دوست هزار تن بود سیصد هزار تن بود ...

رئیس - آقای مسعود ثابتی وقت شما گذشته است.

مسعود ثابتی - چشم قربان بنده عرایضم را البته حالا که بمفرمانید وقت شما تمام شده بنده نمیتوانم دیگر صحبت کنم برای یک جلسه دیگر از حضورتان خواهش میکنم اجازه فرمائید (احسن)

رئیس - آقای آزاد.

آزاد - بنده راجع به بانگلی یکی دو ماه قبل از آقای نخست وزیر سؤالی کردم و بانگلی نظامنامه هم تعیین کرده است که اینها در ظرف یک هفته باید اینجا تشریف بیاورند و جواب سؤالات را بدهند تشریف بیاورند و بنده ناچار شدم چون آقای نخست وزیر تغلف کردند از مواد نظامنامه ایشان را استیضاح کنم و گمان میکنم که چون پانزده روز دیگر بآخر مجلس باقی مانده است حاضر نشوند (دکتر بقائی البته که حاضر میشوند چون کاری با مجلس ندارند) در روز بنده راجع بانگلی خواستم یک صحبتی بکنم متأسفانه آقای نایب رئیس بعقیده من برخلاف نظامنامه بمن اجازه ندادند و حالا من استفاده میکنم از نطق قبل از دستور یک مختصر مطالبی که راجع بترانامه بانگلی هست بعرض آقایان میرسانم (آشتیانی زاده راجع بشکر هم فرمایشی داشتید آقای آزاد؟) شکر هم بلی عرض کنم حضورتان مطابق این بیاناتی که آقای ابتهاج هم ساله منتشر میکنند هر سال یک مقدار زیادی نقره مملکت را از مملکت خارج میکنند آقای مکی چند روز پیش راجع باین موضوع یک تذکره دادند و آقای ابتهاج در روزنامه نوشته اند که فروش این نقرهها بخارج مطابق قانون ۱۳ تیر ۱۳۱۰ است و آنچه را که در تهران فروخته

ماده واحده وزارت دارائی مجاز است در مواردی که دولت خروج نقره مسکوک سالم را از ایران صلاح بداند اجازه خروج بدهد مشروط بر اینکه خارج کننده تمهید فروش اسعار به نرخی که بیشتر از نرخ رسمی نباشد بشاید ولی صدور نقره مذکور مجوز دادن تصدیق صدور بصادر کننده نخواهد بود این قانونی است که آقای ابوالحسن ابتهاج بآن استناد کرده است که من نقره را مطابق این قانون فروخته ام بخارج در صورتیکه این قانون وضع شده است برای تاجار و در اینجا هم تصریح دارد که وقتی میخواهند صادر بکنند بایستی تقاضای اجازه صدور بکنند و بهیچوجه من الرجوعه این قانون اجازه نداده است بیانک ملی که نقره ای را که پشتوانه اسکانس است بخارج صادر کند بعد از این توجه فرمائید آقایان یک قانون وضع شد است در تاریخ ۲۲ اسفند ۱۳۲۱ یعنی ده سال و نیم بعد از آنکه این قانون وضع شده است که حالا میخواهم:

قانون راجع بحفاظت پشتوانه فلزی اسکانس مصوب ۱۳ اسفند ماه ۱۳۲۱ یعنی ده سال و نیم بعد از این قانون که آقای ابوالحسن ابتهاج بآن استناد کرده اند.

ماده دوم - هر گونه نقل و انتقال و تبدیل و تعویض و فروش زرو سیم مسکوک و غیر مسکوک و جواهرات پشتوانه اسکانس موجوده در کشور ایران ممنوع است. در موقعیکه متفقین آمدند بایران مجلس شورایی یک قانونی وضع کرده است که بطور مطلق فروش و نقل و انتقال نقره را در ایران و در خارج ممنوع کرده است مطابق این قانون این قانون اولی هم نسخ میشود بجهت اینکه بعد از ده سال و نیم مجلس شورایی هر گونه نقل و انتقال و فروش زرو سیم را بطور مطلق ممنوع کرده و بعد از اینکه این قانون وضع شده است دولت در نظر گرفته است که یک مقدار از نقره را برای اینکه اسکانس زیاد

بوده در داخل مملکت جمع آوری بکنند و قانونی آورده است بمجلس که آقای ابوالحسن ابتهاج هم باین قانون استناد کرده است .

قانون اجازه مبادله زر های موجود در خارج ایران باسم موجوده پشتوانه اسکناس مصوب ۱۰ مهرماه ۱۳۲۲ که آقای ابوالحسن ابتهاج بمگوید بموجب این قانون من نقره فروخته ام .

ماده واحده هیئت نظارت اندوخته پشتوانه اسکناس مجاز است از طلاها و نیکه جزو پشتوانه اسکناس در خارج از ایران بدست آمده یا بدست خواهد آمد بایران وارد نموده و باسیم موجوده در پشتوانه تبدیل و بسیم مزبور را بزیر برساند .

وقتی این قانون بطور کلی قدغن کرد فروش زر و سیم را . بعداً این قانون را آوردند بمجلس که نقره را بفروشد و آقای زرین کفش هم وزیر دارائی بوده و اینجا آمده توضیح داده است مطابق صورت جلسات که چون اسکناس زیاد در دست مردم است ما ناچار شدیم یک مقدار از این نقره ها را بفروشیم و اسکناسها را جسم آوری بکنیم بعد دولت آمده است با این قانون اجازه بگیرد از مجلس شورایی که بخارجه نقره صادر کند که بنده برای آقایان میخوانم بتاريخ ۱۹-۲۳

شش هفته قیمت نقره شده است ۴۴ پنس یعنی دو مقابل شده است و از این معامله تقریباً چندین میلیون بخرانه مملکت ایران ضرر خورده است و علاوه بر این در سال گذشته آنطوری که بنده شنیدم در حدود شصت و هفتصد تن فرستاده به انگلستان برای فروش و قیمت نقره در آنجا گداشته اند حالا کرایه حمل و نقل و برکشش در آنجا گداشته اند است این نقره ها را هم منظور مساوی قیمت نقره است توجه بفرمائید در حدود ۶۰۰ الی ۷۰۰ تن نقره ایران را بکلی از بین برده است و در نتیجه کرده است مخالف قانون یعنی قنون اجازه نداده است که اینکار را بکنند و نقره این مملکت را بفروشد و موقعی که خواستند بفروشد تمام نقره های این مملکت که پشتوانه اسکناس بوده نقل شده است و تمام آنکسانی هم که در این قضیه دخالت داشته اند من اعلام جرم میکنم و خواهش میکنم آقای دکتر معظمی چون ناظر اندوخته بودند تشریف بیاورند اینجا توضیح بدهند (دکتر معظمی - من آنوقت جزء هیئت نظارت نبودم) جناب عالی هم آنجا تشریف داشتید وزیر اینها را امضاء کرده اید (دکتر معظمی - من نبودم) یک موضوع دیگر هم هست اجازه بدهید توضیح بدهم تمام میشود . آقای ابوالحسن ابتهاج اینجا در تراژنامه مینویسند که سود معاملات فلزی ۱۹۴۰۰۰۰۰۰ تومان در این یکی دیگری می نویسند سود معاملات فلزی ۱۱ میلیون تومان بنده میخوانم در اینجا این قضیه را مطرح کنم که معاملات فلزی عبارت از این است که یا در مملکت استخراج نقره بشود و در مقابل هر صد کیلو نقره ای که استخراج میشود ۵۰ کیلو خرج استخراج بشود و ۵۰ کیلو منافع مملکت باشد و یا اینکه یک نقره ای از خارج بخرند و بردارند بیاورند بعد قیمتش ترقی کند در این مملکت بهیچوجه نه استخراج نقره ای شده است و نه نقره ای خریداری شده است و این نقره هائی که بانک فروخته است نقره های مردم را برده است که گداشته اند در بانک ملی و در مقابل این نقره ای که آنجا گداشته اند در مقابل ۱۰۰ هزار تن نقره ها را آنجا جمع کرده اند و حالا که قیمت اسکناس پائین آمده است و ده مقال نقره بنده مطابق ۵ اسکناس بکتومانی شده است این نقره ها را فروخته است آنوقت این پول را برداشته و بمنفعت بانک ملی حساب کرده است در صورتیکه این تروت مملکت است در این معامله ای نشده است که ترقی داشته باشد بنده میخوانم آقایان عرض کنند که قیمت نقره و طلا و اجناس در ایران ترقی نکرده است ممکن است این قضیه یک قدری در ابتدا بیچیده باشد ولی توضیح میدهم قیمت یک نیم اشرافی طلا در سنه ۱۸۹۱ یک نیم اشرافی طلای ۹ نخودی مطابق بود با دو تومان ۲۲۱ قران و اگر آقایان این نیم اشرافی را میدادند یک من روغن میخریدند یا ۵ من برنج میدادند یا ۱۰ متر چیت میدادند الان هم همینطور است و اگر آقایان این نیم اشرافی طلا را حالاً هم بدهند یک من روغن میدهند همین نیم اشرافی را بدهید ۵ من برنج بشما میدهند همین نیم اشرافی را بدهید ده متر چیت میدهند بشما این قیمت نقره و طلا و اجناس در ایران ترقی نکرده است قیمت این کاغذها آمده است پائین قیمت این اسکناسها آمده پائین و قیمت نقره و طلا بالا نرفته

است آنوقت ایشان این نقره هائی که امانت بوده است در بانک ملی و مال ملت ایران بوده است اینرا برداشته و فروخته اند آنوقت در مقابل ۱۰ مقال نقره ای که ما داریم یک اسکناس که در واقع بنزله فته طلب است از ایشان گرفته ایم حالا اینرا که فروخته است به پنج تومان این چهار تومانش را آمده است سود معاملات بانکی حساب کرده است و از این صدی پنج برداشته است و آنوقت در مقابل اینهم خرج تراشی کرده است برای مملکت یعنی وقتیکه مینویسد ۱۹ میلیون و چهارصد هزار تومان در آمد بانک از سود معاملات فلزی در مقابل اینهم برای بانک خرج تراشی کرده است در صورتیکه این خودش یک قسم کلاه برداری است این چیزی که متعلق بخزانه مملکت است و این چیزی که متعلق بعموم مردم است که در بانک ملی امانت گذاشته اند این سود بانک حساب نمیشود .

رئیس - آقای آزاد پنج دقیقه دیگر میتوانید صحبت کنید .

آزاد - بسیار خوب عرض کنم یک موضوع دیگر هم که میخوانم خدمت آقایان عرض کنم اینست که وقتی که آقای گلشایبان میخواستند شکر بخرند بکمیانیهای بزرگ دنیا تلگراف کردند که ما شکر لازم داریم و هر کس که شکری دارد بما عرضه کند یک کمیانی است بنام گلپان که این پیشنهاد کرد که من حاضرم ۴۰ هزار تن شکر بفروشم بایران از قرار هر تنی ۱۳۰ دلار و ۲۰ سنت و صدی پنج هم ضمانت بانکی میدهم که اگر چنانچه من نتوانستم از عهده بر آیم پولی که در بانک گذاشته میشود از بابت خسارت بر دارند .

آقای ابوالحسن ابتهاج باین تلگراف جواب نمیدهد یعنی سه روزه جواب میخواهد اوجواب نمیدهد بعد اومیرود این معامله را میکند از کمیانی انگلیسی ۴۰ هزار تن از آن شکر بخرد از قرار هر تنی ۱۳۵ دلار و ۶۰ سنت یعنی تفاوت این تقریباً هر تنی ۵ دلار است بعد از آن میرود یک معامله دیگری میکند با کمیانی چرنیکف ۳۰ هزار تن و این شکرها را میخرد از قرار هر تنی ۱۳۶ دلار که مجموع تفاوت این دو خرید با آن خریدی که از آن کمیانی کرده است در حدود ۴۰۰ هزار دلار میشود مخصوصاً با آقای امیر تیمور عرض میکنم که هر روز اینجا تشریف میاورند و راجع بیودجه صحبت میکردند خواستم عرض کنم که این عدم تعادل بیودجه در اثر این نقله هائی است که میشود و این غارت هائی که میکنند و تمام را میچاپند و در اثر اینهاست اگر واقعاً ما میخواهیم بیودجه مملکتمان تعادل داشته باشد بایستی ما جلوگیری از این دزدیها و از این کمبیزنوها بعمل آوریم و الا این یکمده کارمند دولت هستند که صبح تا شام زحمت میکشند و حقوق میگیرند بیرون کردن آنها چیزی نمیشود کسر بیودجه در اثر این نقله هائی است که آقای ابوالحسن ابتهاج کرده و من باز فردا صحبت خواهم کرد من با دلیل ثابت می کنم که رئیس بانک ملی ۳۰ میلیون این مملکت را نقله کرده علاوه بر اینکه میلیونها پول نقره این مملکت را فرستاده است بخارجه و از بین رفته است در خود این قسمتها ایشان آمده است نقله کاری کرده است من جمله در بیلان ۱۳۰۷ مینویسد ۵ میلیون ریال خرید اثاثیه این خرید اثاثیه

که خودش مینویسد ۵ میلیون ریال نه بتناقصه گذاشته است و نه کسی نظارت در این کرده است در صورتیکه ۵ میلیون ریال اثاثیه بانکی که چه کرده اینها را جناب آقای دکتر عرض کردم و ممکن است مجدداً هم دو مرتبه عرض کنم .

مکی - آقای رئیس بنده اخطار نظامنامه ای دارم .

رئیس - بر طبق چه ماده ای؟

مکی - بر طبق ماده ۷۸ .

رئیس - بفرمائید .

مکی - طبق این ماده نظامنامه صورت کامل مذاکرات هر جلسه با مصوبات و اسامی غائبین و دیر آمدگان هر جلسه بلافاصله طبع و قبل از انعقاد جلسه بعد بین نمایندگان توزیع میشود بنده راجع بجلسه دیروز عرایضی داشتم که تا کنون هنوز طبع و توزیع نشده است

در روز گذشته هم بنده عرضی داشتم از روز دوشنبه هم تا کنون بدست بنده نرسیده است در صورتیکه در صورت جلسه آنروز اعتراضی داشتم و مطابق این آیین نامه هم صورت مجلس تا کنون طبع و توزیع نشده و این غفلتی است که یا اداره تند نویسی و یا چاپخانه نموده اند و نمیدانم کجا کرده است .

حائری زاده - مال دوشنبه هم چاپ نشده است .

رئیس - آقای باتمانقلیج .

باتمانقلیج - بنده خیلی متأسفم که قوه بیان ندارم (آشتیانی زاده - نه ماشاء الله بدهم نیستید) و بهر حال بنده خیلی متأسفم که آن سوزد لبیکه دارم نمیتوانم بزبان بیاورم و وضع مملکت را از وضعیکه هست بلکه بتوانم آقایان را حاضر نمایم که با آن آرائیکه میدهند تغییر بدهند من از این علمای اقتصادی میبرسم وقتی ما سیل را باز کردیم رو بمملکت و کشورمان چه جور میخواهیم اصلاح نمایم آقایان چه جور میخواهیم جلوگیری کنیم از فقر اقتصادی من با آقای و کیلی و آقای اخوان ارادت کامل دارم و ایمان دارم ولی با عملی که دیروز پیش آمد بکلی متاثر شدم قبول بفرمائید که من دیشب تاصبح نخوابیدم و فکر کردم که اگر یک پیشنهاد مفید در کشور در این مجلس در بودجه کشور داده شد جلوگیری از سیل اتومبیل بود که بایران وارد میشود اتومبیل لوکس مانگتیم اتوبوس نیاورند ما نگفتیم کامیون نیاورند مانگتیم همان کارخانه هائی که سه نوع مارک دارند مارک عالی و مارک پستان را نیاورند گفتیم که نرود کادبلان ۲۰ هزار تومانی بیاورد همان کارخانه اتومبیل پست تری دارد برود آن را بیاورد .

که ۱۲ هزار تومان از ایران خارج شود من میخواهم به بینم آقایان ما بگذاریم شما را بخدا قسم میدهم دم نظرتان بیاورید به بینید مگر در این خیابانهائی که راه میروید نمی بینید که طلای ایرانی چه جور رفته و این اشیا ای که کنار خیابانها ریخته اند آورده اند . . .

(صحیح است) شما را بخدا به بینید که ما محتاج گندم باشیم که از استرالیا بیاوریم و از زیادی اتومبیل هم در خیابانهایمان راه نباشد شما نمیتوانید از یک طرف خیابان بطرف دیگر بروید شما آقایان انگلستان رفته اید؟ خداوند شاهد است که یک اتومبیل خارجی نمی بینید من پیشنهاداتی دارم و روز اول هم که وکیل شدم بعدی خوشحال بودم با آن

افکاری که دارم میآیم سر نوشت اقتصادی مملکت را عرض میکنم عرض کنم ممکن است من عقل نداشته باشم از حیث عقل نه سن فکر میکنم که در درجه اول همان کاری که در انگلستان میکنند ما با کارخانه اتومبیل سازی قرار داد ببندیم . یک کارخانه ای بیاورند اینجا چنانکه فورد کارخانه ای برده در انگلستان کارخانه ای برده در فرانسه تاسیس نموده و افرادشان هم آموزش پیدا کرده اند طلاشان را هم از مملکت خارج نمیکند اسمش را گذاشته فورد انگلیسی ما که در واقع شرق میانه هستیم ما میتوانیم با این عمل بهترین فرصت را برای ایران درست کنیم . این پیشنهاد را من حاضر کردم آن روزهای اول مجلس هم بود آوردم جلوی هر کدام از وکلا گفت آقای حالا کارهای دیگر واجب تر از این داریم . حالا دو سال بسنجید در حدود دو هزار اتومبیل فرانسوی آمده که یکی از آقایان توی آن جا میگیرند - یک قوطی کبیریتی را ۱۳ هزار تومان طلای ایران را برده اند و این را آورده اند فکر اینرا بکنید ببینید آقای از کجا طلا باید بر گردد من حالا بطور کلاسه نمیتوانم عرایضم را عرض بکنم هر چه بخاطر من میآید میگویم آقایان البته مرا میبخشد در زمان اعلیحضرت شاه کبیر من یک قرار دادی با کارخانه (م.آ.ن) داشتم در قرارداد ذکر شده بود که بایستی ماهی ۱۰ هزار دلار بدهم و ذکر شده بود که من اگر بخوام دلار نهم ۹ ریال و پنجشاهی دلار را باید تسعیر کنم و ریال بدهم امروز کد دلار ه تومان است میخوانم ببینم چطور شد این قیمت پیش آمد یون ۱۳ تومان است چرا باید ۱۳ تومان باشد ما که بعد از دو مملکت متولترین کشور ها هستیم آن روز هم این را عرض کردم که متولترین مالک دنیا هستیم پستانه اسکناس ما غیر از آنچه که مادر بانک داریم آن معدنی است که دست نخورده و ملیاردها دلار ارزش دارد چرا باید ه تومان ما یک دلار باشد جز اینکه سیاست اقتصادی نداریم ؟ یک پیشنهادی آقای دکتر متین دفتری کردند من با کمال ارادتی که با آقای و کیلی داشتم برخلاف میلشان با شدم فعالیت کردم که این تصویب شود و اینکار را کردم چرا اینکار را کردم بنده فکر کردم اگر قرار باشد باین نحوه ای که ما داریم جلو میرویم و اینطور که اتومبیل دارد وارد مملکت میشود ، اتومبیل لوکس اگر آن اتوبوس هم که دارد اینطور سیل آسا میآید ایران مردهای سیستان را میآورد بهرمان توی یکمشت قهقرو گدا وقتی که این طلاها رفت دیگر چیزی برای ما باقی نمی ماند دیروز یک کسی برای بچه بنده تعارف آورده بود من دیدم یک لاک پستی است که باتکان دست راه میروم من دو دوازده گاهم برخواستم آقای مملکت را اصلاح کنید ما کدام سیاست اقتصادی را داریم . . . چرا میگذازد که اینها وارد این مملکت شود من یکسال هم رفتم انگلستان دیدم سبب زمینگی بيش خدمت می آورد دواترانه در ظرف بنده است گفتم آقای زیاد تر بیاور گفت که این جیره بندی است وقتی که سیاستمداران دنیا ارزاق روزانه مملکتشان را جیره بندی میکنند نیگذازدند بیاید ما اتومبیل لوکسی که شب توی این راه شمیران ملاحظه میکنید پنجهزار تایش میآید این را نباید بگذارید لردهای انگلستان سردستان را جرم میگذازند لردهای انگلیسی برای اینکه باز محصولات کارخانجاتشان را صادر

کنند خوب ممکن است عده ای عرایض بنده را نپسندند بیایند بگویند حرف مزیند ولی خدا شاهد است اگر عقب افکارم میآیند صدتا یکیش را اجرا میکردند بکلی وضعیت عوض میشد به بیند آقا ما اعلیحضرت رضا شاه فقید را هر روز در لباس وطنی نمیدیدیم . اینجا سه تا پیشنهاد کردند کفش فرنگی نباید کفش فرنگی حالا کسی نمیبوشد باز پیشنهاد کردند سبک مصنوعی نباید سبک مصنوعی هم بچکدام از این طبقه توده نمیبوشد همه شان چیت متری ۴ قران و ه قران چرا رأی ندادید ، من جواب بدهید من حق ندارم از وکیل سؤال کنم ولی بن بگوئید که چرا رأی ندادید ؟ (آشتیانی زاده - لعنت الله علیهم) (و کیلی - من جوابشان را میدهم) یکی دیگر راجع به ماده واحده آقایان نمایندگان محترم امضاء کردند برای اینکه با افراد ایرانی اجازه داده شود معادن ایران را استخراج کنند و تقدیم مقام ریاست شده من میخواهم یک چیز کوچکی در این خصوص عرض کنم زیاد موضوع را بزرگ نکنید چون یکروز دیدم مجلاتی که از طرف شرکت نفت برای بنده که مودی اینکار بودم فرستاده شده است در اینجا نوشته بود بعضی از نمایندگان خیال میکنند استخراج نفت مثل آب از چاه در آوردن است من میگویم که آب از چاه در آوردن نفت در آوردن آسانتر است این ادعرا میکنم عمل هم میکنند بیاید بنشینید فکر کنید آقا (آشتیانی زاده - نقش را چکار میکنید ؟) نفت خامش را بفروش (آشتیانی زاده - به کی) بدینا اجازه بفرمائید آقایان با وضع قدیم نگاه کنید که وسایل نبود تقی اوف تقی اوف حاج علی عباس و دیگران استخراج نفت میکردند در باد کوبه در شصت سال قبل و نفت خامش را میفروختند اگر میخواهید با امریکای متمن که سرمایه شانرا بدینا قرض میدهند نگاه کنید افراد امریکائی با سرمایه های شخصی چاههای نفت را در املاک خودشان میزنند و نفت خامش را بکمیانی میفروشد آنوقت شما میگوئید آقا چه جور ما استخراج کنیم دستگاههای مخصوصی دارد با کامیون میآیند میاستند و تا ه هزار پا هم میروند پائین ، منم از کارخانه اش میتوانم ۱۰ ساله ماشین آلاتش را را بگیرم ، آقای و کیلی خدا شاهد است که من میبرزم و این عرایض را میکنم (و کیلی - نر زید آقا) چون انتظار ندارم شما کد بنبارا دیده اید بخلاف این را بفرمائید در یازده سال قبل یک زمین ۴۰۰ متر من از آقای مهدی منصور در شمیران خریداری کردم آب نبود در شمیران هیچکس هم فکر نمیکرد که در همه شمیران بتوان چاه کند من چون قنات احداث میکردم در املاک مزروعی و در شمیران هم چاه زده و یک ماشین خریدم گذاشتم آنجا و بالاخره یک سنگ آبدرد آنجا در آوردم وقتی این چاه را میکنم چندین نفر آمدند بخندند و استیضاح بین نگاه کردند (عده ای از نمایندگان - استهزاء) من عصبانیم شما خنده نکند (عده ای از نمایندگان - بفرمائید آقا) بله استهزاء . . . آقا استهزاء . . . بله وقتی بنده شروع کردم آمدند و بطور خنده های مسخره آمیزی شروع کردند من گفتم آقا من آب در میآورم به بیند امروز این آقای مسعودی یک سنگ و نیم آب توی یک زمین خشک شمیران در آورده کم کم شروع شد تمام شمیران بلکه تمام ایران وضع آبارش عوض شد نفت هم همینطور است آقا اگر شما موافقت کردید

چند نفر از کسانی که داوطلب هستند بیایند با هم شرکت بکنند وقتی که شرکت کردند همه را میگذارند میروند باین وقت که نفت خام فوران پیدا کرد میگویم آقا ما این را میروشیم نفع داریم کاشان آذربایجان بلکه در سراسر مملکت همه جا زیر این زمین نفت است یعنی زیر ایران نفت است.

رئیس - آقای بانما نقلیج وقت شما گذشته است.
بانما نقلیج - دو دقیقه دیگر اجازه بدهید گمان میکنم این حرفها زبان نداشته باشد من در این پیشنهاد استخراج نفت ۵۰ گذاشته ام یعنی صدی ۵۰ مال دولت باشد ۵۰ درصد مال استخراج کننده گان همانطور که در ۱۰۰ جای دنیا هست و ما یک گرفتاری عجیبی پیدا کرده ایم که صحبت سر دو شیلنگ و یک شیلنگ میکنیم یکی دیگر راجع برنامه هفت ساله است من خیلی معذرت میگویم از هبات برنامه که من معتقدم این برنامه بدون پول اجرا نمیشود و عنوان این برنامه فعلی است که روی برنامه های کوچک کوچک گذاشته شده است در زمان اعلیحضرت کبیر همان برنامه های کوچک کوچک ببینید خیلی بزرگتر از این عنوان برنامه بزرگ بود کارهایی که اجرا شد اگر شما معتقدید که ما با متفقین خودمان همکاری نزدیک کرده ایم علناً و رسماً از ایشان کمک بخواهید آقا ما شوخی نمیکنیم از امریکا که نمیتوانیم بگیریم از انگلستان هم که طلب حقه ما را چه برای گذشته و حال نمیدهند من از اینجا پیام میدهم بمملکت انگلستان و شرکت نفت که آقا ماسد میلیون یوند احتیاج داریم در دنیا هم معمول است که سلف خری هم میکنند گذشت داشته باشید ۰۰۰

رئیس - آقای بانما نقلیج وقت گذشته است.
بانما نقلیج - این کلمه را هم بگویم نمیشود که حرف را ناقص گذاشت آقا مال گذشته را حساب کنید بماند که ما از این فقر اقتصادی بیرون بیاییم برنامه هفت ساله مانرا اجرا کنیم و در آنهم با ما بصورتی که دنیا پسند است با ما عمل کنید من مخالف انگلستان نیستم و منفی بافی هم بلد نیستم حتی معتقدم که آنها در مواقع سخت بیا کمک کردند و میکنند ولی در امر اقتصادی یک سیاست تخریب در این مملکت پیدا شده من آن دست را نمیبینم کجاست هیچ کار اقتصادی ما را نمیکند شروع شود هر جا هر وقت وزیر دارائی یک کاری میخواهد شروع کند باینکه عوامل مختلف او را متزلزل میکنند و یکی دیگر راجع بیانگلی است من معتقدم یک مؤسسه ای داریم که دارد بخوبی اداره میشود این را باید حفظ کرد و اگر نواقصی در کار مشاهده میشود باید رفت بخودشان گفت و اصلاحش را خواست و الا آنها اداره ای که در ایران آبروی ایرانست و بخوبی اداره میشود بانک است (احسن)

علی و کیلی - بنده ماده ۹۰ اخطار دارم.
رئیس - آقای نراقی
نراقی - آقای حسین مکی در جلسه چهارشنبه ۸ تیرماه و آقای عبدالقدر آزاد در جلسه دیروز راجع بیانگلی ایران و چاپ اسکناس اظهاراتی نمودند
اظهارات آقایان را بدو قسمت میتوان تقسیم کرد
۱ - بیانات و اعتراضات آقایان مکی و آزاد در خصوص چاپ اسکناس

۲ - اظهارات و ایرادات نسبت بسایر امور بانک از قبیل هزینه اعتبارات ساختمانیها و غیره راجع قسمت دوم یعنی اعتراضات آقایان نسبت بامور بانک غیر از چاپ و نشر اسکناس اینجانب وظیفه ندارم که توضیحاتی بر عرض مجلس شورا بیاورم و اطلاعات دقیقی هم راجع بقسمتهای مزبور ندارم ولی راجع قسمت دیگر اظهارات آقایان یعنی مطالبی که در باب اسکناس فرمودند اینجانب بنا بوظیفه که از طرف مجلس شورای ملی در هیئت نظارت اندوخته اسکناس دارم لازم میدانم توضیحاتی برای رفع هر گونه سوء تفاهم و القاء شبهه بر عرض مجلس شورای ملی برسانم خلاصه اظهارات آقایان آزاد و مکی اینست که کلبشه اسکناسها را بدون جهت مدیر کل بانک تغییر داده و با تغییر کلبشه ها و سفارش چاپ اسکناس هزینه هنگفتی بیا ننگ تحمیل شده در حالیکه مقدار زیادی از اسکناسهای قبلی نو و دست نخورده موجود بوده و یا سوخته شده باید بر عرض نمایندگان محترم برسانم که بوجوب بند اول ماده ۲۲ قانون اساسنامه بانگلی ایران مصوب ۲۲ مردادماه ۱۳۱۷ اجازه چاپ کردن اسکناس بجریان انداختن یا از جریان خارج نمودن آن از وظایف شورای بانک است و شورای عالی بانک مرکب است از هفت نفر اتباع ایران که مجمع عمومی از اشخاص صلاحیتدار برای مدت سه سال انتخاب نماید اعضاء فعلی شورای عالی بانک عبارتند از آقایان بیات - جلالی - ساعد نخست وزیر - حکیم الملک (آزاد) - من نسبت به همه شان اعلام جرم میکنم (دکتر صدیق و چند نفر دیگر از آقایان که همه از اشخاص موجه و مورد اعتماد عموم میباشد (عبدالرحمن فرامرزی - آقای نراقی شمس جلالی که هست حاجیه ربابه هم هست این همان شمس جلالی معروف است؟) شمس جلالی که معروف است همه او را میشناسند بنا بر این هر موقع که کلبشه اسکناس تغییر داده شده و یا اجازه چاپ انواع اسکناس داده شده با اجازه و بنا بصوب شورای عالی بانک بوده و علل و جهات آن مشروحاً در صورت جلسات شورای عالی بانک ذکر شده است و بعلاوه اساساً تغییر کلبشه برای بانک هیچگونه هزینه نداشته و تهیه کلبشه همیشه بهمه کمیانی چاپ کننده اسکناس میباشد و هر موقع که اسکناس چاپ شده طبق تشخیص شورای عالی و بنا با احتیاج و با رعایت مقررات مربوطه بوده است آقای آزاد اظهار داشتند که در زمان اعلیحضرت فقید کلبشه اسکناسها تغییر نکرده و از سال ۳۲۰ تاکنون چندین مرتبه تغییر کرده مخصوصاً امتداد کردند که کلبشه اسکناسهای صد ریالی ۳ مرتبه تغییر کرده (مکی - آقا بنده اخطار دارم) خوب بعد فرمائید و این موضوع موجب نهایت تعجب ایشان گردیده است و تصور کرده اند هر دفعه برای کلبشه جدید مخارج زیادی پرداخته شده و با اینکه از اسکناسهای قبلی موجود بوده بدون جهت سفارش چاپ اسکناس داده شده در صورتیکه اولاً بطوریکه عرض شد کلبشه برای بانک خرجی نداشته و سفارش جدید هم بنا با احتیاج و تصویب شورای عالی بوده و روی هوس و دلخواه مدیر کل بانک نبوده است (مکی - آفرین خوب از مدیر کل بانک دفاع میکنید) و اما اینکه آقای آزاد فرمودند در سابق کلبشه ها تغییر نمی کرده و بعد از تصدی مدیر کل فعلی بانک کلبشه ها تغییر

داده میشود این مطلب صحیح نیست آقای آزاد در این باره بدون تحقیق و اطلاع اظهار نظر کرده اند زیرا در زمان اعلیحضرت فقید نیز کلبشه های اسکناس مکرر تغییر داده شده است بنده برای اینکه ذهن آقای آزاد کاملاً روشن شود میزان کل اسکناس منتشره را در زمان اعلیحضرت فقید و تغییرات آنها را در آن زمان با میزان کل اسکناس منتشر بعد از شهریور و تغییرات آنها مقایسه نموده بر عرض میرسانم میزان اسکناس منتشره از اسفند ۱۳۱۰ یعنی از بدو انتشار اسکناس تا فروردین ۱۳۲۰ - ۱۳۵ میلیون تومان بوده در این مدت که تقریباً ۹ سال میباشد اسکناسها بشرح ذیل تغییر شکل داده

اسکناسهای ۵ و ۱۰ و ۲۰ و ۵۰ و ۱۰۰ و ۱۰۰۰ ریالی چهار دفعه تغییر شکل داده از فروردین ۱۳۲۰ تا این تاریخ یعنی در مدت ۸ سال میزان اسکناس منتشره ۶۱۵ میلیون تومان اضافه شده و تغییر کلبشه ها باین ترتیب بوده است

اسکناسهای ۵ ریالی	۱ دفعه	تغییر شکل داده
» ۲۰ »	۲ »	»
» ۵۰ »	۳ »	»
» ۱۰۰ »	۳ »	»
» ۵۰۰ »	۲ »	»
» ۱۰۰۰ »	۲ »	»

باتوجه باین مقایسه و بدر نظر گرفتن میزان اسکناس منتشره ملاحظه میشود که تغییر شکل اسکناس نسبت بسابق فوق العاده کمتر بوده است
آقای مکی نیز اظهار داشتند که باینکه مقداری اسکناس نودر خزانه موجود بوده و یا سوزانده شده است مدیر بانک اسکناس جدید سفارش داده این اظهار آقای مکی با حقیقت تطبیق نمیکند زیرا اولاً بوجوب ماده ۳۰ قانون اساسنامه بانک بازرسی و دریافت اسکناس های چاپ شده و نگاهداری اسکناسها و تحویل آن ببانک در مقابل پشتوانه اسکناسها و نگاهداری اسکناسها و دریافت اسکناس هائی باید باطل شود و رسیدگی بعملیات مربوطه آن ها و معدوم کردن آنها که با تشریفات خاصی انجام می گیرد از وظایف هیئت نظارت اندوخته اسکناس است و تاکنون سابقه ندارد که اسکناسهای نو را هیئت نظارت اندوخته اسکناس سوزانده باشد و حتی یکمده اسکناس نورا تاکنون سوزانده و یا نابود نشده و راجع باینکه مقداری از اسکناس های سابق که نوباشد در خزانه موجود است چون کلید اسکناسهای موجود نیست سوزانده اسکناسهای فرسوده نیز بطوریکه مکرر تذکر داده شد مطابق مقررات و تشریفات خاصی انجام میگردد و از سال ۱۳۲۰ تا این تاریخ یا نصد و چهارده میلیون و دویست و چهل و سه هزار تومان اسکناس فرسوده توسط هیئت نظارت اندوخته اسکناس سوخته و نابود شده است چون ممکن است اظهارات آقایان راجع بجای اسکناس و نشر اسکناس در خارج اثراتی داشته باشد (مکی - ولی مطمئن باشید که این سفسطه شما اثر ندارد) تقاضا میکنم اگر بخواهند در این باب مذاکراتی بفرمایند و احتیاج توضیحی داشته باشند قبلاً با آقای

اردلان و اینجانب مذاکره بفرمایند که اطلاعات لازمه در دسترس آقایان گذاشته شود (مکی - بشما اعتماد نداریم) اظهارات امروز آقای آزاد راجع بفرش نقره و هزینه بانک و دخالت بانک در سفارش قندوشکر و غیره بهیچوجه ارتباطی با وظایف هیئت نظارت اندوخته اسکناس ندارد و آقای وزیر دارائی باید توضیحات در این خصوص بدهد بنده از آقایان آزاد و مکی استدعا میکنم لا اقل قانون اساسنامه بانک ملی را مطالعه بفرمایند که لا اقل از پشت تریبون یک مطالبی بعداً راجع ببانک و هیئت نظارت برخلاف گفته نشود (مکی - تمام دزدبهاانی که میشود مطابق مقررات است) آقای مکی شمارا راجع به هیئت نظارت چه اعتراضی دارید... برای اطلاع آقایان بنده ماده ۳۰ قانون اساسنامه بانک ملی ایران را که راجع بوظایف هیئت نظارت اندوخته اسکناس است قرائت مینمایم که آقایان محترم حدود وظایف هیئت نظارت اندوخته اسکناس را بدانند

ماده ۳۰ قانون اساسنامه بانک ملی ایران :
هیئت نظارت اندوخته اسکناس عهده دار وظایف ذیل است

- ۱ - بازرسی و دریافت اسکناسهای چاپ شده.
- ۲ - نگاهداری اسکناسها و تحویل آن ببانک در مقابل پشتوانه قانونی - تحویل اسکناس ببانک از لحاظ حساب پشتوانه در حکم بجزریان گذاشتن آن خواهد بود.
- ۳ - دریافت اسکناسهاییکه از جریان خارج میشود.
- ۴ - دریافت اسکناسهاییکه باید باطل شود و رسیدگی بعملیات مربوطه آنها و معدوم کردن آنها در موقع معدوم کردن اسکناسها صورت مجلس در دفتر مخصوص تهیه شده و رونوشتی از آن بوزارت دارائی فرستاده میشود.
- ۵ - نگاهداری حسابهای پشتوانه اسکناس طبق قوانین و مقررات برای انجام وظایف فوق دفتری از طرف هیئت نظارت اندوخته اسکناس تشکیل میشود.

این بود وظایف هیئت نظارت اندوخته اسکناس و خواستم عرض کنم چه در این دوره و چه در دوره سابق نمایندگان هیئت نظارت بهترین وجهی وظیفه نمایندگی خود را انجام داده اند ولی راجع باینکه آقای ابتهاج عصابی هستند و یا ساختمان میکنند اینها مربوط به هیئت نظارت نیست اینها را باید آقای وزیر دارائی توضیح بدهند هم چنین راجع بفرش نقره و سایر موارد ایشان توضیح میدهند

آزاد - بر طبق ماده ۹۰ اجازه میگویم ایشان اظهارات مرا تحریف کرده اند

مکی - بنده هم بر طبق ماده ۹۰ اجازه میگویم

۲- قرائت اسامی غائبین چند جلسه قبل
رئیس - صورت غائبین در جلسه قرائت میشود.
غائبین با اجازه - آقایان : کفائی ، گنابادی ، حاذقی ، ظفری ، مهندس رضوی ، دکتر اعتبار غضنفری ، معین زاده ، فولادوند ، لاهوتی ، دکتر راجی ، دکتر فلسفی ، رحیمیان ، اورنگ آقا خان بختیار ، منصف ، ناصر ذوالفقاری ، نراقی ، موسوی ، افغمی ، اسدی ، افشار ، عرب شیبانی ، اقبال ، سزاور ، مهندس هدایت ، قوامی ، دکتر آشتیانی ، حسین و کیل ، بهادری ، علی بهبهانی

بهار ، شریعت زاده ، دهقان ، اسلامی ، مامقانی ، دکتر شفق ، برزین ، لیقوانی ، تقی زاده ، نیکپور ، امامی اهری ، خوئیلر ، مکرّم ، فاضلی ، صفوی ، غائبین بی اجازه - آقایان ، محمد حسین قشقائی ، اردشیر شادلو ، حسن اکبر ، قبادیان ، عزیز زنگنه ، تولیت ، اخوان ، رضوی ، صدر زاده ، ناصری ، مسعود ثابتی ، شهاب خسروانی ، ملکی ، دکتر مصباح زاده ، دکتر امینی ، قهرمان ، گنابادی ، عباس اسکندری ، شریف زاده ، هراتی ، حاج امین ، صفا امامی ، عدل اسفندیاری ، خسرو قشقائی ، صورت غیبی و دیر آمدگی آقایان نمایندگان در جلسه دوم پنجشنبه ۱۶ تیر غائبین با اجازه - آقایان ، کفائی ، ظفری ، مهندس رضوی ، معین زاده ، فولادوند ، لاهوتی ، دکتر راجی ، رحیمیان ، اورنگ آقا خان بختیار ، نراقی ، اقبال ، مهندس هدایت ، حسین و کیل ، بهادری ، علی بهبهانی ، بهار ، مامقانی ، دکتر شفق ، لیقوانی ، محمد تقی خوئیلر ، تقی زاده ، نیکپور ، حائری زاده ، امامی اهری ، حسن مکرّم ، افشار ، فاضلی ، عرب شیبانی ، غائبین بی اجازه - آقایان ، محمد حسین قشقائی ، اردشیر شادلو ، حسن اکبر ، عزیز زنگنه ، تولیت ، صدر زاده ، ناصری ، شهاب خسروانی ، علی اکبر ملکی ، دکتر مصباح زاده ، دکتر امینی ، قهرمان ، گنابادی ، شریف زاده ، عباس اسکندری ، حبیب الله امین ، صفا امامی ، عدل اسفندیاری ، خسرو قشقائی ،

دیر آمدگان با اجازه و نیز آقایانیکه در آخر جلسه با اجازه رفته اند - آقایان ، دکتر اعتبار غضنفری ، منصف ، ناصر ذوالفقاری ، سزاور ، شریعت زاده ، اسدی ، دولتشاهی ، صفوی ، برزین ، دیر آمدگان بی اجازه آقایان ، مسعود ثابتی ، محمد علی مسعودی ، صورت غیبی و دیر آمدگی آقایان نمایندگان در جلسه شنبه ۱۸ تیر ماه ۱۳۲۸

غائبین با اجازه - آقایان ، محمد حسین قشقائی ، ظفری ، کفائی ، مهندس رضوی ، دکتر اعتبار ، معین زاده ، فولادوند ، لاهوتی ، رحیمیان ، اورنگ ، منصف ، ناصر ذوالفقاری ، عباس نراقی ، افغمی ، اقبال ، مهندس هدایت ، حسین و کیل ، بهادری ، شریعت زاده ، هاشم و کیل ، نیکپور ، حائری زاده ، امامی اهری ، محمد تقی خوئیلر ، حسن مکرّم ، سلمان اسدی ، فاضلی ، عرب شیبانی ، صفوی ، غائبین بی اجازه - آقایان ، اردشیر شادلو ، داور ، غضنفری ، آقا خان بختیار ، صدر زاده ، ناصری ، مسعود ثابتی ، دکتر مصباح زاده ، دکتر امینی ، قهرمان ، حاج امین ، صفا امامی ، عدل اسفندیاری ،

دیر آمدگان بی اجازه - آقایان ، حسن اکبر ، قبادیان ، عزیز زنگنه ، سلطانی ، هراتی ، خسرو قشقائی ، رضوی ، محمد علی مسعودی ، دهقان ، بهبهانی ، موسوی ، افغمی ، اسدی ، افشار ، عرب شیبانی ، اقبال ، سزاور ، مهندس هدایت ، قوامی ، دکتر آشتیانی ، حسین و کیل ، بهادری ، علی بهبهانی

دهقان - یکی دودفعه اسم بنده را جزو غائبین بی اجازه نوشته اند در صورتیکه هر دو دفعه بنده

کسب اجازه کرده بودم از مقام ریاست و مواظفتم فرمودند .
رئیس - اصلاح میشود آقای قبادیان .
قبادیان - بنده جزو غائبین بی اجازه بودم آید آمدگان بی اجازه نوشته اند در صورتیکه بنده در جلسه بوده ام و امور مربوطه بعضی مواقع اشتباه میفرمایند .
رئیس - اصلاح میشود آقای دولتشاهی .
دولتشاهی - بنده را هم غائب بی اجازه نوشته اند بنده فقط برای نیساعت قبل از جلسه اجازه گرفتم .
رئیس - اصلاح میشود آقای منگ مدنی .
ملك مدنی - بنده میخواستم عرض کنم مقام ریاست که در کار کمیسیون کشور که جلسه پیش رأی داده شد آقایان باید حاضر شوند در کمیسیون کشور در جلسه دیروز بنده آمدم دو ساعت نشستیم ولی کسی نیامد باید در مجلس عنوان کرد که آقایان در کمیسیون حاضر شوند .

رئیس - همینطور مثل مجلس باید با آنها رفتار کرد .
ملك مدنی - همین کار را هم کردیم ولی خواستم عرض کنم که اینکار مورد علاقه آقایان است و همه آقایان باید توجه داشته باشند که اینکار بگذرد .
آزاد - آقای رئیس بنده پنج دقیقه وقت میخواهم .
رئیس - وارد دستور می شویم .
مکی - آقا بنده راجع بغائبین اجازه میخواستم .

۳- قرائت استیضاحنامه آقای آزاد
رئیس - میدانم شما مرخصی داشتید جزو دیر آمدگان بی اجازه نوشته اند اصلاح میشود .
استیضاح آقای آزاد قرائت میشود .
(شرح زبر قرائت شد)
چون راجع بیانگلی و خساراتی که بجزرانه دولت وارد شده است از دولت سؤال کردم برای جواب حاضر نشدند دولت آقای ساعد را استیضاح میکنم موارد استیضاح :

- ۱ - چاپ بی جهت اسکناس .
  - ۲ - حساب سازی راجع بفرش نقره .
  - ۳ - خرید اثاثیه بدون مناقصه .
  - ۴ - خرج تراشیهای بی جهت - عبدالقدر آزاد .
- دهقان** - اینکه برای دوره ۱۶ میماند .
رئیس - آقای کیلی طبق ماده ۱۹۰ اخطار دارید؟ بفرمائید .
و کیلی - اولاً اینکه آقای بانما نقلیج نمایانم اینجاست شریف دارند یا نه بنده ادعای تخصص اقتصادی ندارم فقط یک عرضی به آقایان نمایندگان دارم مجلس جامی است که قانون میکند . قانون تماس دارد با تمام شئون زندگی افرادی جامعه چه از نقطه نظر اخلاقی ، چه از نقطه نظر زندگی چه از نقطه نظر اقتصادی از نقطه نظر تمام روابطش هر و کیلی که یک پیشنهادی میکند نباید برای تظاهر و برای روزنامه یا بی حساب باشد باید قبل آن را مطالعه کنند و نباید مثل نسخه یک دکتری که نتوانند بآن ایراد بگیرند . مقصود من اینست والا آمدن اینجا یک کلباتی گفتن یک پیشنهادی بامداد

نوشتن و دادن باقی گذراندن و مردم را در گرفتاری گذاشتن که بعداً نشود ولو کرد... مدها قوا این داریم الان در این مملکت که بدون مطالعه شده است و این قوانین امروز بدبختی جامعه را ایجاد کرده است يك پیشنهادی آقای صفوی اینجا کرده اند که تمام واردات با ارز دولتی با ۱۰٪ بر بصرف کنند بفروش برسد با احساسات یا شدند... میدانید یعنی چه؟ یعنی اگر دو صندوق کسب و آوردند تمام این کسب و هارا دانه دانه بصرف کنند یعنی برایشان بفروشد عرض کنم یعنی يك تجاری اگر چند عدل پارچه آورد... باید این پارچه ها را بگلیایگان نفرستد و بخراسان نفرستد همه را باز کرده در سبز میدان ذرع ذرع بفروشد... دکانداران بمانند، مردم بیجهت بمانند اینهاست بی مطالعه شده بنده عرض نمیکم که اتومبیل اوکس توی این مملکت بیاید بنده عرض میکنم که قانون انحصار تجارت داریم دولت مطابق این قانون حق دارد هر کاری بکند اگر ما ظاهر نداریم با دولت وارد ما کرده شویم راه نشان بدهیم اگر تظاهر است که البته وارد مبارزه میشویم بنده کمترین روزی است که با دولت تماس نداشته باشم بنده يك پیشنهاد فلاحی بدولت کردم به برنامه دادم در پنج صفحه میگذارم در مقابل تمام فحش این مملکت سالی چهارصد میلیون ریال فایده دارد اگر کسی توانست ایراد بگیرد که تو اینجا اشتباه کردی چرا باید تظاهر بکنیم اینجا در پشت تریبون میگویم من پیشنهاد کردم امروز ما مجبور کردید نوشته ام سالی ۴۰۰ میلیون ریال بزار عین نفع میرسد. اگر یکی از متخصصین فلاحت یادرجس یاد خارج ایراد بگیرد قبول میکنم. بوزیر کشاورزی بوزیر اقتصاد ملی فرستادم برنامه هم فرستادم اگر آمدند گفتند که علی و کیلی تو اینجا اشتباه کردی، بنده هیچ حرفی نمیزنم، چرا برای اینکه ۶ ماه مطالعه کردم عجله نکردم و با مطالعه اینکار را کردم راجع باتومبیل آنروز هم گفتم اتومبیل شورولر ۱۶۰۰ دلار خرید است، اتومبیل آستین که بنده از انگلستان نمایندگی داشتم ول کردم که آزاد حرف بزمن در حدود ۴۰۰ لیره، آنهم میشود ۱۶۰۰ دلار اینجا اوکس نیست بلکه مفید هستند. مقصود بنده اینست استعدا میکنم که در پیشنهادها مطالب را با مطالعه بدهند و الا بنده را متهم کردن که بهترین پیشنهاد را داده بودیم علی و کیلی متخصص نگذاشت، همچو چیزی نیست.

رئیس - آقای آزاد، بطور اختصار هم بگوئید. با اجازه آقایان دیگر تا تمام شدن بودجه دیگر هیچکس حق نطق قبل از دستور ندارد.

آزاد - بجهت آنکه آقای نراقی اینجا صحبتها را که بنده دیروز کردم تحریف کردند میخواستم مختصر توضیحی بدهند. اولاً بنده نگفتم در دوره اول حضرت فقید يك مرتبه اسکناس چاپ کردند من گفتم که يك مقدار اسکناس در دوره رضا شاه فقید چاپ کرده بودند کیشهای آنهم موجود بود. بعد آقای ابوالحسن اینها را این کیشها را شکست و از بن برد بعد مطابق این چیزی که حضورتان عرض میکنم آمدند اینها را (در حالیکه همه اسکناس ۱۰۰ ریالی اشاره میکردند) چاپ کردند عرض کردم یکی باین کیش ساختند، یکی باین، یکی باین یکی. صحبت بنده در این بود که چرا آمدند کیشها را

سازی بندر عباس سالی چهارصد هزار تومان ضرر میدهد) بنده وقتی که آنروز پیشنهاد کردم بکسر بودجه نظرم گذراندن این پیشنهاد بود و الا بنده يك آدم غیر عملی نیستم بنده معتقد نیستم که مستخدمین را حتی یک نفر را بیرون بریزند. این عقیده بنده است که ما بعنوان اینکه بودجه نداریم نباید يك نفر مستخدم را بیرون کنیم. بایستی برای مستخدمین کار تهیه کرد بایستی این کمیسیون بودجه همچو کاری بکند و بنده از این کمیسیون بودجه هم غیر از این انتظاری نداشتم. يك کمیسیون بودجه ای که با سیصد میلیون تومان کسر بودجه مجلس میآوردش فقط بودجه را برای اسم بودجه اش نمیخواهد. آقا يك بودجه ۳۰۰ میلیونی این خجالت دارد برای مجلس و راههایی که بنظر میرسد عمل نمیکند برای اینکه منافع برمیخورد. این مهمتر است یا مسئله نشر اسکناس شما اگر فکری برای اینکار نکنید ممکن نیست که بانک ملی از نشر اسکناس صرف نظر بکند. من نمودم دیروز و در غیاب بنده پیشنهاد بنده رسیدگی کردند بدون حضور آقای وزیر دارائی و بدون آنکه از بنده توضیح بخواهند و آنجا گفته اند که فلانی حق استفاده خدمتگزاران که در ضمن طرح ماده دوم بودجه ۱۳۲۸ در مجلس نموده بودند و به کمیسیون ارجاع گردید، با حضور نمایندگان در کمیسیون مورد بحث و مطالعه واقع شد پس از مذاکراتی در این خصوص کمیسیون با پیشنهاد من موافقت نمود ولی اظهار عقیده نمود چون این پیشنهاد شامل مطالب مهمی است دولت در صورتیکه لازم بداند پس از مطالعات بیشتری لایحه آنرا جداگانه تهیه و تقدیم نماید

رئیس - پیشنهاد دیگری قرائت میشود.

پیشنهاد منبایم تبصره ذیل بماده دوم اضافه شود - مکی.

تبصره - دولت مکلف است املاک خالصه دولتی را بکشاورزانی که در همان املاک بعمل کشاورزی مشغولند با قسط ثابت ده ساله بفروش رساند

حاذقی - آقای مکی نیستند.

رئیس - راجع به پیشنهاد آقای دکتر متین دفتری باید رای بگیریم فعلا عده کافی نیست بعد که عده کافی شد رای بگیریم.

دکتر متین دفتری - اجازه میدهم يك توضیحی عرض کنم؟

رئیس - بفرمائید.

دکتر متین دفتری - آقای دکتر معظمی توجه بفرمائید. عرض کنم بنده دیروز که این تقاضا شد که برود کمیسیون بنده پیش بینی میکردم که اینطور خواهد شد نیدانم که از نمایندگان دولت کی بود؟ آقای وزیر دارائی خودشان بودند؟ (وزیر دارائی - نه خیر) دیروز در حضور همه آقایان. آقای وزیر دارائی با سراجت هر چه تمامتر این پیشنهاد را تأیید کردند، حق هم با ایشان بود يك وزیر دارائی که مراقب هزینه و درآمد کشور است، مواجه با يك بودجه سیصد میلیون کسر است واقعا باید اینطور فکر بکند. من هم از ایشان تشکر میکنم بنده نیدانم تکلیف این مملکت چیست؟ بهر جائی که دست بزیند يك منافی برمیخورد. بنده صراحتاً خدمت آقایان عرض میکنم که اشخاصی هستند که میخواهند این کارخانه ها را بيك روزی برسانند که بقیه ت آن پاره بفروش برود (دکتر مصباح زاده - کارخانه کنسرو

بزرگی بخزند. بنده گفتم که آنها را اسهام بکنند و يك اسهام کوچک بدست مردم و مستخدمین دولت بدهند و پولش را بدهند بپانك ملی بنده نگفتم اسهامش را بدهند بپانك ملی.

رئیس - آقای مخیر.

مکی - آقا پیشنهاد بنده حضور شد؟

رئیس - صدا کردم شما نبودید.

مخیر - عرض کنم که جای تعجب است. آقای دکتر متین دفتری مجلس جای بحث است و برای اینست که اینجا نوشته اند امر هم شوری بیهم و شاور هم فی الامر و بنا بر این اگر در نتیجه مشورت يك پیشنهادی از کسی قبول نشد بایستی که او قاتل تلخ شود و ایراد بگیرد يك عده از اعضای کمیسیون بودجه که در حسن نیت آنها بنده هیچ تردیدی ندارم و علت اینکه پیشنهاد جنابعالی موافقت نشد خطراتی که برای اموال غیر منقول دولت هست با پیشنهاد جناب عالی بنده اینجا توضیحاتی عرض میکنم اگر این پیشنهاد آقای دکتر تصویب نشد برای اینکه بداند سوه نیتی نبوده برعکس حسن نیت بوده. آقای دکتر متین دفتری پیشنهادشان اینست که بعد هم آقای وزیر دارائی اصلاح کردند ولی آن اصلاح نیز باز رفع عیب را نکرد. پیشنهاد اول آقای دکتر متین دفتری دولت مجاز است تمام یا قسمتی از دارائی غیر منقول اعم از املاک یا کارخانجات غیر ضروری را (غیر ضروری تشخیص میدهد در ایام فترت که همه اش غیر ضروری است) پس از ارزیابی بانظر يك هیئت بفروش برساند و سرمایه يك یا چند شرکت با اسهام بکهنزار ریالی قرار دهد و آن اسهام را ۰۰ (محمد علی مسعودی - مقصود پولش است) ۰۰ و آن اسهام را برای تأدیه دیون دولت بپانك ملی و خرید حق استفاده قانونی بخدمتگزاران زائد تخصیص بدهند. نتیجه چیست؟ نتیجه اینست که در زمان فترت دولت دستش آزاد است که هر چه دارائی ملت ایران دارد، هر طوری دلش میخواهد بفروشد، نه مزایده نمی باشد نه ناقصه نمی این اولش و حال اینکه بانک ملی پول مردم را در تصرف دارد اگر بخواهیم پولش را بدهیم، نمیتوانیم سهم کارخانه بهش بدهیم قسمت دوم میفرمائید که دولت مستخدمین را اخراج کند بعد سهم بهشان بدهد، سهم که آخر ماه نمیتواند زن و بچه اش را اداره بکند. (یکی از نمایندگان - خودشان موافقت) عملی نبود و بملاوه آقای دکتر صلاح در مورد فروش کارخانجات نبود اگر يك کارخانه بخواهد بفروشد باید بانك مقدمه جالب توجهی با شیفر و ارقام لایحه اش را بیاورد چون توی این مملکت هر چیزی را ممکن است بد بهش بگویند بندر عباس کارخانه اش ضرر میکند درست است ضرر میکند اجازه بفرمائید بنا بر این، این با این وقت کوتاه یعنی چه وقت اینکار بشود بهمین جهت کمیسیون بودجه برای آنکه دارائی مملکت در خطر نباشد، این پیشنهاد را تصویب نکرده و امیدوارم آقایان نمایندگان هم این پیشنهاد را تصویب نکنند چون حتماً ضرر مملکت است

محمد علی مسعودی - پیشنهاد خوبی است آقا

رئیس - آقای ملک مدنی

ملک مدنی - بنده از جناب آقای دکتر متین دفتری تعجب میکنم با اینکه همیشه خونسرد بودند

چطور شد امروز خونسردیشان را حفظ فرمودند فرمودند کمیسیون بودجه بدون صلاحیت بوده، عمل بشکالیف خودش نکرده و این بودجه را تهیه کرده است و فرستاده و بعد هم ایراد کردند که چرا ما این پیشنهاد را قبول نکردیم. اولاً بنده تعجب میکنم که نماینده دولت آقای خواجه نوری معاون آقای وزیر دارائی آنجا نشسته بودند و با حضور ایشان بود کمیسیون وقتی که تشکیل شد معاون آقای وزیر دارائی که بجای ایشان کار میکند حضور داشت ثانیاً مگر آقای دکتر متین دفتری فراموش کردند که در ایام فترت بعد از دوره ۱۴ چه مطالبی توی این مملکت واقع شد. حالاً که ما ۱۰ روز داریم بآخر دوره و هنوز هم انتخابات شروع نشده ما بیائیم تمام دارائی ملت را که بیست سال تمام رنج و آلام را ملت کشیده و يك مشت کارخانه برای دولت تهیه شده است این را بایک ماده واحد اختیارش را بدهیم بدست دولت که در زمانی که مجلس نیست نظارت در کار دولت بکند، هر کاری دلش خواست بکند بنده بقیه داره خود جنابعالی هم با عطف بگذشته اشخاصی که همیشه مترصدند که از ضعف دولتها، از این فترتها و از این هرج و مرجها سوء استفاده کنند و در نتیجه همین قبیل سوء استفاده ها بوده است که این ثروتها و این پولها جمع آوری شده است. (صحیح است) اینها با حالا هم سوء استفاده میکنند این گناه را مجلس نباید بگیرد (صحیح است) کمیسیون بودجه بعقیده بنده بزرگترین وظیفه شناسی را کرده که اجازه نداده در این موقعی که ده روز بیشتر بآخر دوره نماند کارخانجات را بدهیم بدست دولت، با چهار تا تصویبنامه این ثروت ملی را بدهد باشخاصی که هزار گونه کار کرده اند، ما با فلسفه و دلیل اینکار را کردیم، جنابعالی از نقطه نظر اصول شاید نظرتان صحیح باشد آقا ما از این دو سیستم اداره کارخانجات دنیا، یکی را باید قبول کنیم یا باید سیستم ملی باشد و یا سیستم باصطلاح آزاد باشد که هر دو اینها را یا دولت باید در امورش دخالت داشته باشد یا بدهیم بدست مردم. این يك مطالب حیاتی است که باید بایک دقت و ترتیب صحیح رویش بحث شود و بعد تصمیم گرفته شود. با عجب و شتاب زدگی ما نمیتوانیم اینکار را بکنیم. ما روی این نظر رای گرفتیم همانطوری که آقای دکتر معظمی توضیح دادند، انشاء الله اگر چنانچه دوره ۱۶ و کلای حقیقی ملت آمدند اینجا و روی این صندلیها نشستند هر چه مصلحت بود عمل میکنند. ما در انجام وظیفه خودمان تشخیصمان این بود که بنده هم بعرضتان رساندم.

دکتر متین دفتری - جواب نشر اسکناس را بفرمائید افزایش اسکناس را بفرمائید.

ملک مدنی - درباره نشر اسکناس و کسر بودجه بنده علت اینکه نخواستم وارد بشوم این بود که فکر کردم مقام ریاست اعتراض میفرمائید که خارج از موضوع است.

رئیس - آقای ملک گذشته و از موضوع خارج نشود.

ملک مدنی - بحق هم دارند. این مطرح نیست. این موضوع علیحدگی است هر وقت لایحه نشر اسکناس در مجلس مطرح شد، بنده عقیده خودم

را عرض میکنم

رئیس - رای بگیریم.

دکتر معظمی - درخواست شده است با ورقه رای گرفته شود.

یکی از نمایندگان - میخواهید چه کنید؟

حاذقی - وقت تلف میشود.

رئیس - موافقت بکنید بمبنی رای بگیریم.

دکتر معظمی - پس توضیح بفرمائید که بگزارش کمیسیون رای گرفته میشود.

نبوی - اگر گزارش کمیسیون رد شد تازه پیشنهاد ایشان هست.

رئیس - بسیار خوب اشکالی ندارد راهش همین است وقتی تصویب شد گزارش کمیسیون پیشنهاد ایشان رد شده بگزارش کمیسیون بودجه رای بگیریم که موافقت نکرده، آقایانیکه موافقت قیام کنند (اکثر برخاستند) تصویب شد. پیشنهاد دیگری قرائت میشود پیشنهاد آقای مکی مجدداً قرائت میشود (مجدداً بشرح سابق قرائت شد)

رئیس - آقای مکی.

نبوی - قانونی دارند این.

مکی - جناب آقای وزیر دارائی فرمودند که ما قانون اینکار را بمجلس شورای ملی ایران داده ایم که با قسط ۱۵ ساله بفروشد، بنده عرض میکنم تشریفات قانون با این کمی و وقتیکه از مجلس شورای ملی باقیمانده من خیال میکنم با این دوره وصلت ندهند و اگر آقای وزیر دارائی موافقت بفرمائید من پیشنهادم را به ۱۵ سال اصلاح میکنم که مطابق همان لایحه تیکه که ایشان برداشته اند آورده اند بنده قبول میکنم که ضمن تصویب بودجه اینکار را تصویب کنیم و ضمناً خواستم متذکر شوم که اگر ما املاک خالصه مان را تقسیم کنیم بکشاورزان یا مستخدمین دولتی که حاضر هستند استعدا هم دولت را بکنار بگذارند و بیرون بمانند تا آن اندازه ای که میتواند کشاورزی بکنند با آنها هم يك متداری واگذار شود، این بکنم مفیدی است که همه کشورها دارند بر میدارند، ما امروز دو سیستم بیشتر در دنیا نداریم یا سیستم کنگوز شوری است یا سیستم سایر ممالک سرمایه داری است. در ممالک سرمایه داری بزرگ هم امروز مالکیتهای بزرگ را محدود کرده اند اصلاً بزرگی دیگر در دنیا مثل زمان قرون وسطی جود ندارد که ثودالهای بزرگی در دنیا باشد و املاک بزرگی در دست خود داشته باشند برای تعدیل زندگی در ایران و جلوگیری از بعضی خطرهای مایبستی اینکار را بکنیم و ما مایبستی مقدم شده باشیم ولی حالا که سایر کشورها کرده اند ما مایبستی این سیستم را در کشورمان برقرار کنیم من استعدا میکنم آقای وزیر دارائی با این موافقت بفرمائید که ضمن همین بودجه این کار بگذرد و بتصویب برسد. پیشنهاد را هم ممکن است بنده بلاجه دولت تبدیل کنم که لایحه دولت در ضمن این بودجه تصویب بشود.

رئیس - آقای دهقان.

دهقان - در موضوع تقسیم خالصجات لایحه بسیار مفیدی دولت داده است که بسیار جامع است و باین خشکی که جنابعالی پیشنهاد کرده این ضمن يك تبصره که املاک بین کشاورزان تقسیم شود و ممکن است اینکه چند جور تقسیم شود. با چه شرائطی این کافی نیست. موافقت بفرمائید که در فرصتی که

است (مکی-فرصت نیست) بایشهادتان همه موافقت کاین زودتر تصویب شود این با چند کلمه تصویب نمیشود و یک مطلب دیگر هم که فرمودید فتوای چطور این بکار دولت چربطی دارد و بکار خالصجات چه مربوط است؟ بسیار دولتها هستند در دنیا که جنبه سوسیالیستی و اینها هم دارند و املاک بزرگ را هم در دست خودشان گرفته اند و اداره میکنند و این صعبها اینجا معنی ندارد و بعلاوه این پیشنهادتان مخالف آن قسمت اخیر است که قسمتی از املاک مستخدمین دولت داده شود. اگر این پیشنهاد شما تصویب شود همچو نظری نمیتواند اجرا گردد.

رئیس - آقای وزیر دارائی .

وزیر دارائی - پیشنهاد آقای مکی را در چند ماه قبل خود دولت بجهت داد یک لایحه بی هم الان هست در کمیسیون دارائی که نه تنها با قساطر ۱۵ ساله بفروشم بلکه این قید شده است که پولی که میگیریم برای سگک و تأسیس یک صندوقهای تعاونی باشد که کمک باشد بحال کشاورزان، آن لایحه بسیار جامع است و البته آن قسمتی که الان میخواهید مطرح بکنید خیال میکنم بر خلاف نظام بگذرانند و ولی چون ما اختیار گرفتیم برای کمیسیون قوانین دارائی موافقت فرمائید پس از آنکه کمیسیون دارائی تصویب کرد بمورد اجرا گذاشته شود منظور ایشان هم تأمین میشود .

مکی - خیلی خوب پس گرفتیم .

رئیس - پیشنهاد آقای قبادیان قرائت میشود .

از طرف دولت نسبت به تصفیه این قروض اقدامی نشده بنده اینجا حد اقل پیشنهادی است که کردم اگر جناب آقای وزیر دارائی راه حل بهتر از این بنظرشان رسید، که در یکدمت کمتری این قروض را تأدیبه کنند بنده موافقم و پیشنهادم را پس میگیرم و خود بنده مستحضرم که در حدود ۴۰ یا ۵۰ سال طول میکشد که باین ترتیب قروض دولت پرداخت شود در کمیسیون در جناب آقای تقی زاده پیشنهاد کردند که ۸۰۰۰۰۰ ر ۲۰ لیره ای که از محل اندوخته نفت موجود است از محل آن ۴۰٪ که برای برنامه در سال ۲۷ بوده این را بابت قروض دولت بیانک بدهند جناب آقای وزیر دارائی موافقت نکردند . این پیشنهاد را بنده کردم حالا بینیم جناب آقای وزیر دارائی راه بهتری نظرشان برسد و قبول فرمائید کمال تشکر بنده خواهم بود .

وزیر دارائی - اصولاً بنده چند مرتبه عرض کردم که اگر بخواهیم قرض دولت را بیانگامی بدهیم که بسیار بجا و بورد است ولی این حسابی که من الان میکنم احتمالاً با نظر آقای ملک پور اگر ما فرع ندهیم و تمام اصل پولمان را هم بدون فرع بدهیم این ۵۰ سال طول خواهد کشید و من تصور میکنم این دردی برای ما دوا نخواهد کرد مگر فکر دیگری همانطور که پیشنهاد کرده بودند از مجلهای دیگری بشود ولی من خیال میکنم که این پیشنهاد تأثیری داشته باشد در تقلیل دیون دولت برای اینکه مادر سال ۱۰ میلیون تومان تنزیل میدهم سالی ۱۰ میلیون تومان مالیات بردارم بدهم و در صورتیکه این تنزیل را هم ندهیم این ۵۰ سال طول خواهد کشید . اینست که تمنی میکنم که پیشنهادشان را آقای ملکپور مسترد بدارند و بعد راجع باین موضوع اساسی تبادل افکار بکنیم .

ملکپور - پس گرفتیم .

رئیس - پیشنهاد دیگری قرائت میشود . (شرح زیر قرائت شد)

هرگاه در نتیجه حوادث غیر مترقبه از قبیل سن زدگی، تگرگ، زلزله، ملخ و غیره تا ۵۰٪ خسارت بمالکی یا محصولی وارد شود مالیات همانسال ملک خسارت دیده بکنی بخشوده میشود . که بد .

رئیس - این هم وارد نیست پیشنهاد دیگری قرائت میشود پیشنهاد آقای سلطان العلماء (شرح زیر قرائت شد)

پیشنهاد مینامیم که املاک موقوفه که متولی خاصه دارند اداره اوقاف حق مداخله ای جزء نظارت نداشته باشد آنهم در مصرف و همچنین نسبت باناث ابدی هم حق نداشته باشد مداخله نماید .

رئیس - توضیح فرمائید ولی یک قانون خاصی میخواهد یک قانونی هم هست مربوط بودجه نمیشود .

سلطان العلماء - پس گرفتیم .

رئیس - پیشنهاد دیگری قرائت میشود (پیشنهاد آقای مکی شرح زیر قرائت شد)

پیشنهاد مینامیم تبصره زیر بماده ۲ اضافه شود تبصره - دولت مکلف است پس از تصویب این قانون فوراً با بانک ملی ایران وارد مذاکره شده کلیه دیون خود را بیک حساب بارج معتدلی انتقال و از محل مالیات بردار آمد بانک تمریناً استهلاك نماید .

رئیس - آقای ملک پور فرمائید .

ملک پور - آقایان محترم از قرضی که دولت بیانک ملی ایران دارد اطلاع دارند ، تا کنون هم

رئیس - این پیشنهاد در درآمد دولت مؤثر است و آنوقت هم وکیل نمیتواند چنین پیشنهادی بدهد

مکی - ولی چون وضع روشنائی تمام شهرستانها خراب است و این هم تعمیلی بدولت نمیشود .

رئیس - مجدداً قرائت میشود . (شرح سابق قرائت شد)

وزیر دارائی - پیشنهاد خرج است

رئیس - توضیح بدهید .

مکی - عرض کنم همه آقایان از وضع روشنائی شهرستانها اطلاع دارند غالب از شهرستانهای ایران بواسطه نداشتن وسایل و نداشتن بودجه در خاموشی بسر میبرند بنده خودم از غالب شهرستانها که اطلاع دارم و دیدم ، میدانم که شبها در خاموشی محض دارند زندگی میکنند (صحیح است) و اگر یک کمکی یک تشویقی دولت بکنند یک قدری تسهیلات برای آنها فراهم بکنند خرجی که نمیشود برای دولت برای اینکه پیشنهاد خرج است (من که نمیگویم که دولت در این راه یک خرجی بکنند ، عرض میکنم که دولت از کسانی که برای امور روشنائی شهرستانها میخواهد یک کار خانجاتی ایجاد میکند ، یک وسائلی ایجاد کند از یک قسمت عوارض گمرکی معافشان بکنند تا یک تسهیلاتی فراهم شده باشد، همه آقایان میدانند که وضع شهرستانها در چه حال است و این یک کمکی است بشهرداری های شهرستانها .

رئیس - تصور میکنم که این پیشنهاد خرج است و وارد نباشد . پیشنهاد دیگر آقای مکی قرائت میشود پیشنهاد میکنم کارمندیانی که تنول آنها بیش از ۲۵۰ هزار تومان است از خدمت برکنار و اگر مایلند بدون دریافت حقوق کار کنند .

رئیس - آقای مکی .

مکی - یک پیشنهادی بنده دادم همه آقایان بوضع مستخدمین دولت کم و بیش آشنا هستند و خاصه این که می بینم یک عده ای از مستخدمین دولت در مجلس متحصن میباشند و همه آقایان توجه به مستخدمین دولت دارید و میخواهید که یک ارزقانی بشود و ضمناً هم میخواهید بودجه دولت تعمیلی نشود و ما هم می بینم که مستخدمین درست و شریف دولت دارند گرسنگی میخورند و برای معاش روزانه شان دچار گرفتاری هستند در عین حال می بینم که مستخدمین خیلی متمکن و متولی در این مملکت هستند که آنها اصولاً احتیاجی به استخدام دولت ندارند بنده برای این سگک از این بودجه بر سئلی دولت کاسته باشم تازاهی برای دولت باز شده باشد که بتواند به مستخدمینی که بی بضاعت هستند کمک بکنند و از ترفیعات آنها جلوگیری نکند حتی یک تبدیلی هم در بودجه کشور شده باشد پیشنهاد کردم که مستخدمینی که از ۲۵۰ هزار تومان بیلا تمکن دارند از خدمت برکنار شوند با اگر بخواهند خدمت کنند اختیاراً خدمت کنند و در تمام وزارتخانه ها اگر شما ملاحظه فرمائید مستخدمینی هستند که یک میلیون تومان دومیلیون تومان ثروت دارند بنده خودم یک عده از اشخاصی را میشناسم کسانی هستند که در ماه شاید هفت ، هشت هزار تومان عایدات داشته باشند و این اشخاص میبایند حقوق از صندوق دولت بگیرند اتومبیل آخرین سیستمشان هم زیر پایشان هست خوب آنها احتیاجی ندارند اگر اینقدر مجلس سنگ بسیند

میزند که باید خرج را کم کرد خوب در این بودجه اینکار را بکنید بگوئید آقا مستخدمینی که بیش از ۲۵۰ هزار تومان تنول دارند آنها بروند خدمت دولت را ول کنند دولت که نباید تا آخر عمر بآنها حقوق بدهد زیرا آن تنول و تمکنی را که دارند در راه ازدیاد آن زحمت بکشند و کار دولت را هم ول کنند ، بنده خیال میکنم بکاو و گوسفند کسی هم لطمه نمی وارد نمیکند برای اینکه از ۲۵۰ هزار تومان بیلا خودش یک سرمایه کلانی است ربع میلیون است کسی که یک ربع میلیون ثروت دارد نمیتواند استخدام دولت را قبول کند .

رئیس - آقای نورالدین امامی فرمائید .

نورالدین امامی - عرض کنم جناب آقای مکی باید توجه کرد تشخیص این که یک مستخدمی ۲۵۰ هزار تومان سرمایه دارد علاوه بر این که مشکل است بلکه محال است ممکن است آن مستخدم زنش متمکن باشد و یا با هم دخترش خانه خریده باشد و علاوه ما تمام داد و بیداد هایمان برای این است که اگر خدای نکرده بعضی از مستخدمین نا درست هستند برای این است که گرسنه میباشند (حاذقی - اینطور نیست) ما باید جدت کنیم که این گرسنهها راسیر کنند ، کار تولید کنند که آن مستخدمینی که ۲۵۰ هزار تومان سرمایه دارند این کار را رها کنند و بروند ببال تولید و آنکسی که با پانصد تومان کار میکند میرود با سرمایه اش پنج هزار تومان در میآورد ما باید کوشش کنیم که این مستخدمین راسیر نگذاریم من حتی موافقم با اینکه این اضافه حقوق مستخدمین را بدهند برای اینکه مستخدم گرسنه بدر نمیخورد آدم توی خانه اش نوکر اگر دارد و گرسنه است این نوکر با دلسوزی کار نمیکند مستخدم را هم باید سیر کرد و دزد را هم باید مجازات کرد (صحیح است) این خیلی فرق دارد ، من حالا که پشت تریبون آمده ام از آقایان استدعا میکنم ۲۰ روز است ما آمده اینجا و این پیشنهادات غیر وارد را گوش کرده ایم شما را بغدا شمارا بحضرت عباس بخودتان ببرد رحم کنید این پیشنهادات زیادی را پس بگیرد و این بودجه را بگذرانید تا ساعت ده شب هم نیاید اینجا پیشنهاد بدهید این پیشنهادات فایده اش چیست، شمارا بغدا بزن و بچه خودتان رحم کنید و بپرداز این مملکت رحم کنید پس بگیرد این پیشنهاد ها را بگذرانید این بودجه را تمام کنیم و امشب بیاییم قانون انتخابات را بگذرانیم (صحیح است)

یمین اسفندیاری - آقا بنده مخالفم .

رئیس - یک موافق و یک مخالف صحبت کرد ایشان پس چه چیز صحبت کردند .

یمین اسفندیاری - ایشان که مخبر نبودند .

رئیس - پس چرا ردیف جلو نشسته بودند .

دکتر بقائی - ماده ۲۷۰ را هم رعایت فرمائید .

رئیس - رای گرفته میشود پیشنهاد آقای مکی آقایانیکه موافقت قیام فرمائید (جمعی برخاستند) قابل توجه نشد پیشنهاد آقای صاحب دیوانی قرائت میشود .

(شرح زیر قرائت شد)

ریاست محترم مجلس شورای ملی ، چون بتجربه ثابت شده که نظارت اداره اوقاف بر موقوفات و

آئین نامههایی که وضع نمود آبادترین املاک این مملکت را بصورت ویرانهها بیرون آورده ، پیشنهاد میکنم مبلغ سه میلیون و پانصد هزار ریال بنام هزینه اداره اوقاف از بودجه حذف و عایدات ۵۰۰ که بنام حق نظاره بر موقوفات وصول میشد و همچنین نظارت بر موقوفات توسط انجمنهای شهرداری هر محل وصول و انجام و توسط اداره فرهنگ هر محل بمصرف تعلیمات اجباری برسد و کارمندان اوقاف نیز که خوشبختانه اغلبشان که حقوق دریافت میدارند یکی در وزارت فرهنگ و یکی بنام فوق العاده کار اوقافی در قسمت وزارت فرهنگ و تعلیمات اجباری اجرای وظیفه نمایند و نیز کلیه قوانین مربوط به اوقاف از تاریخ تصویب این پیشنهاد منفی است .

رئیس - آقای صاحب دیوانی قانون دارد و یک قانونی را با پیشنهاد نمیشود حذف کرد .

صاحب دیوانی - این یک چیز مفیدی است .

رئیس - باشد ولی نمیشود قانون را حذف کرد طرح یا لایحه ای لازم دارد .

صاحب دیوانی - بنده دلایل آن را عرض می کنم .

رئیس - آقا با یک پیشنهاد نمیشود تشکیلات یک بنایی را از بین بردی دیگر راقرائت کنید: « وزارت دارائی موظف است بدان دانشجویان ایرانی که بخواهند در کشورهای خارجی اعم از اروپا و یا امریکا تحصیل نمایند ارز ممالکی که در آن جا به تحصیل مشغول میشوند بقیمت دولتی بفروشند و به هر طریق که مقتضی میدانند بوسیله وزارت فرهنگ مراقبت کامل در حسن جریان امور تحصیلی آنها بنمایند ، معتمد دماوندی - موسوی .

رئیس - آقای معتمد دماوندی فرمائید .

معتمد دماوندی - در سنوات اخیر یک عده زیادی از پدرها حاضر شدند اولادشان را بعد از این که تحصیلاتشان را تکمیل کنند بفرستند بخارج برای تحصیلات و اخیراً عده زیادی از دانشگاههای تهران مخصوصاً دانشکده حقوق و طب بامریکا بردند امروز در ممالکی که در آن جا محصل تحصیل میکنند مثل انگلستان و فرانسه بآنها ارز داده میشود ولی از یکماه پیش وزارت فرهنگ اعلان کرده است که محصلینی که در امریکا مشغول تحصیل هستند ارز داده نمیشود آقایان میدانند که یک عده زیادی بامریکا رفته اند و الان آنجا مشغول تحصیل میباشد یک عده ای هم کارهای مقدماتی خودشان را کرده اند و حتی بدانگاههای امریکا هم معرفی شده اند پذیرش آنها از دانشگاههای امریکا آمده است تمام کارهاشان را کرده اند میخواهند بروند آنوقت وزارت فرهنگ اعلان کرده است که بآنهاهی که بامریکا میروند ارز داده نمیشود این ترجیح بلا مرجح برای چیست آقا ؟ اگر بانگلستان برود باو ارز داده میشود ، اگر بفرانسه برود ارز باو داده میشود اما اگر بدانگاههای امریکا بخواهند بروند ارز داده نمیشود همه این ممالک یکی است چه مزیتی است بین دانشگاههای فرانسه و انگلستان است که در امریکا نیست ، برای دانشگاههای انگلستان ارز میدهند برای فرانسه ارز میدهند (دکتر بقائی - خودمانی هستند باید بدهند) بعلاوه این عده ای که آنجا هستند تکلیف آنها چه میشود . بنده آقا تقاضا

کرده ام جزو این عده محصلین اعزامی باشد ، بنده پیشنهاد کردم اشخاصی که میخواهند با خرج خودشان بروند خارج دولت موظف باشد بآنها ارز خارجه بفروشد .

وزیر دارائی - نمیتواند .

رئیس - آقای وزیر دارائی فرمائید .

وزیر دارائی - تصور میکنم اطلاعاتی که آقای نماینده محترم دارند صحیح نباشد ما برای هر کس که میخواهد بدانگاههای خارج برود ارز میدهم باید بصورتی که عرض کنم که اشخاصی که میخواهند برای تحصیلات ابتدائی و متوسطه بروند ما ارز نمیدم در خارج از ایران برای تحصیلات عالی بدهم کس ارز میدهم امریکا و انگلستان و فرانسه برای ما فرق نمیکند (معتمد دماوندی - برای تحصیلات عالی) (دکتر بقائی ولی برای تحصیلات در امریکا ارز میدهند) بدهیم آقا بنده اطلاع رسید که ۹۰۰ نفر بعنوان دانشجو الان در امریکا هستند یک عده از آنها رفته اند زن امریکائی گرفته اند و رفته اند بی کارشان ما گفته ایم باید بکار آنها رسیدگی شود آتهائی که واقفا درس میخوانند در مدرسه هستند ارز میدهم و بازم خواهم داد ولی آنهایی که رفته اند آن جا درس نمیخوانند ارز نمیدهم (معتمد دماوندی - البته) حتی یک نکته ای را فراموش فرمائید آقای معتمد دماوندی ارز کشور هم محدود است از یکطرف همه ناخوش میشوند ارز میخواهند کارخانجات دولتی ارز میخواهند ، برای وزارت خارجه ارز میخواهم ، محصلین ارز میخواهند این باید یک حدی داشته باشد اگر شما بخواهید تمام اشخاص را بفرستید بارویا تحصیل کنند بعقیده من این را آقای وزیر فرهنگ باید توضیح بدهند این موضوع بر میخورد بدانگاه ما برای اینکه دیگر ما باید در دانشگاه خودمان را بنهیند ما نمیگوئیم که ارز نمیدهم ارز میدهم ولی در حدود توانایمان ، آنان یک میلیون آدم بخواهند برود بفرنگستان باید این را عرض کنم آتهائی که رفته اند بامریکا با هم تحصیلات عالی الان ۹۰۰ نفر در امریکا باین اسم از ما ارز میگیرند در سال دو میلیون دلار پول میگیرند (موسوی - مجانی که نمیدهند) و این اشخاص بایستی بوضعیشان رسیدگی شود و آنان هم که سرپرستی رفته است و رسیدگی میکند برای همین موضوع است آن اشخاصیکه درس میخواهند بازم ارز بآنها داده خواهد شد ولی آتهائیکه برای تفریح و گردش میروند ارز نمیشود داد و کسانی که میخواهند بروند اگر شورای عالی فرهنگ تصدیق بکنند که برای دانشگاه است البته ارز داده خواهد شد .

رئیس - آقای وزیر فرهنگ فرمائید .

وزیر فرهنگ - عرض کنم توضیحی که جناب آقای وزیر دارائی فرمودند دیگر احتیاجی به مطلب جدیدی نیست راجع بامریکا هیچ قضیعی در کار نیست (معتمد دماوندی - شما اعلان کردید) اجازه فرمائید ما دیدیم که در امریکا یک اشخاصی رفته اند و عده زیادی هم هستند و بی ترتیب است حتی ما خبرهای خیلی بدی شنیدیم ، محصلین رفته اند آن جا مشغول تجارت شده اند حتی تبیت خارجه را هم قبول کرده اند و دارند از ما ارز میگیرند (حاذقی - دیناری بآنها ارز ندهید) این وضع که نباید ادامه پیدا کند این است که مقصود ما این است که یک

مجلس مذاکرات

رسیدگی بیشتری هم بشود وقتی که رسیدگی شد بعد از آن هر کس که برای تعصبات عالی بخواند بجا برود ارز داده خواهد شد و همینطور که گفته شد برای تعصبات ابتدائی و متوسطها امروز احتیاجی نداریم (متمم دماوندی - پس آتھائی که امروز میخواهند بروند بانکستان چیست) و ارزی هم برای این اشخاص داده نخواهد شد.

رئیس - آقای کشاورز صدر .

کشاورز صدر - بنده اصولاً باین پیشنهاد مغالطه و حتی تا آن مقداری که دولت اظهار نظر میکند عقیده ام این است که درست هست که جز به محصلین فنی و مهندسی اشخاص دیگر نباید اجازه بشیم ... (متمم دماوندی - بنده نظرم تأمین شد پس گرفتم) خوب بنده مقصودم این بود که ایشان پس بگیرند .

رئیس - پیشنهاد دیگر آقای معتمد دماوندی قرائت میشود .

(شرح ذیل قرائت شد)

ریاست محترم مجلس شورای ملی تبصره ذیل را بماده واحده بوجه پیشنهاد مینمایم . تبصره - از تاریخ تصویب این قانون نظارت اوقاف هر محلی به انجمن شهرداری های همان محل واگذار و صدی حق التضرار (بعضی از نمایندگان پس گرفتند)

رئیس - پیشنهاد دیگری قرائت میشود پیشنهاد آقای دهقان .

(شرح ذیل قرائت شد)

تبصره ذیل را برای الحاق بماده دوم پیشنهاد مینمایم .

تبصره - از تاریخ تصویب این قانون حقوق معلم در تمام کشور از يك هزار و پانصد ریال کمتر نخواهد بود .

رئیس - آقای دهقان .

دهقان - یکی از آموزگاران صبح بپنده مراجعه کرده بودواز بنده تشکر میکرد گفتم از بنده تشکر نکن همه آقایان معتقدند که حقوق معلم ترمیم بشود و بهترین وسیله برای آسایش و رفاه آنها فراهم باشد اینجا از جناب آقای وزیر دارائی که

دیروز فرمودند که يك تربیتی بدهند که معلمین راحت بشوند میخواهم تشکر کنم و میخواهم عرض کنم که بعضی از این آموزگاران از يك پیشخدمت هم کمتر حقوق بگیرند بنده پیش از این عرضی ندارم و از ایشان هم تشکر میکنم که قبول فرمودند که این ترتیب مراعات شود .

رئیس - آقای وزیر دارائی بفرمائید .

وزیر دارائی - با اینکه وضع بوجه راهه آقایان میدانند و هر پیشنهادیکه بفرمایند و اضافه بشود تاثير دارد بر بوجه ولی وضع معلمین را هم آقایان میدانند که نسبت بسایرین فرق دارد و آموزگاران بقیه بنده شریفترین مردم این مملکت هستند بجهای ما را تربیت میکنند بجهای خودمان را بآنها سیرده ایم و همه امیدواریم که آنها خوب تربیت بشوند همه اینها حق معلمی بگردن ما دارند اینها اگر خیالشان ناراحت باشد نمیتواند آنطوری که لازم است بجهای ما را تربیت کنند و حقیقتاً میشود گفت که این همه از مستخدمین هیچراه امر از ماش هم جز از راه معلمی ندارند و اگر خدای نکرده بعضی از مستخدمین دیگر راهسوه

استفاده ای دارند این بیچاره ها این راهم ندارند باین جهت بنده موافقم بآن ها صددرصد کمک بشود البته مبلغی که برای این کار لازم هست در حدود چندمیلیون تومان میشود و چون همه آقایان توجه دارند باین طبقه آموزگار خواستم پیشنهاد کنم که آقایان موافقت بفرمائید که باین عبارتی که تهیه شده عمل بشود که صد یک از حقوق مستخدمین که از ۵۰۰ تومان به بالا دارند کم بشود البته این چیزی نخواهد بود کسی که ۵۰۰ تومان حقوق بگیرد ۵ تومان آنرا میدهد و این ۵ تومان هم در زندگی او تاثيری ندارد چون این مبلغ در سال ممکن است ترمیم کنند حقوق این آموزگاران را و بنده ممکن است کمکی بآموزگاران بشود و همچنین آن نظری که آقایان داشتند که اشخاصی که حقوق زیادتر بگیرند کمتر بگیرند تأمین میشود و بقیه بنده برای آن آقایان هم که از ۵۰۰ تومان بیشتر حقوق بگیرند تاثيری ندارد برای این که آنها هم بچه دارند و این آموزگاران بچه های آنها را هم درس میدهند در تمام کشور (صحیح است)

رئیس - همینطور اصلاح میشود تبصره میشود که آقای وزیر دارائی پیشنهاد کرده اند بنده برای گرفته میشود دوسه تا نظیر هم دارد و همینطور که قبول کردند اصلاح بشود بعد رأی گرفته شود .

پیشنهاد آقای دکتر متین دقتری قرائت میشود (شرح ذیل قرائت شد)

تبصره - دولت مکلف است صدی بیست از هزینه عمومی بوجه ۱۳۲۸ بکلاه باین ترتیب که سهم چهار دیواری هر يك از وزارتخانه ها با کسر صدی بیست منظور شود و هر وزارت خانه ای معادل این کسر از هزینه هائی که بالنسبه ضرورت آن کمتر است حذف نماید .

رئیس - آقای دکتر متین دقتری .

دکتر متین دقتری - این پیشنهاد را بنده باین فرض داده بودم که آن پیشنهاد سابق قبول خواهد شد و این ها بام ملاحظه داشت و چون پیشنهاد بنده در کمیسیون بوجه اینصورت در آمد دیگر باین پیشنهاد احتیاجی نیست .

رئیس - بسیار خوب پیشنهاد آقای دکتر ملکی قرائت میشود .

(شرح ذیل قرائت شد)

پیشنهاد میکنم تبصره زیر به لایحه بوجه اضافه شود .

تبصره - هر ایرانی که پدر و مادرش ایرانی باشد مجاز است چاه نفت حفر و نفت استخراج نماید نصف نفت خام استخراجی متعلق بدولت و نصف دیگر متعلق باستخراج کننده خواهد بود .

رئیس - این موضوع هم بپروانه است و رأی ندارد بفرمائید .

دکتر ملکی - آقایان این جا همه شکایت میکنند از اینکه اولاً بوجه کل کشور کسر دارد و ثانیاً

حقوق دولت طوری است که مخرج را تأمین نمیکند و مستخدمین دولت را هم که نمیتوانند بگویند بروید بیرون بنا بر این هیچگونه پیشنهادی که عایدات مملکت یعنی قوه تولیدی مملکت را زیاد کند داده نشده است این پیشنهاد را بنده دادم در برنامه ۷ ساله داده بودم و همانطور که تصویب شد ارجاع گردید بکمیسیون در کمیسیون بنده هم عضو کمیسیون بودم پیشنهاد بنده در کمیسیون مطرح شد و مورد شورش قرار گرفت ولی از آن روز به بعد دیگر کمیسیون

شوند و مبلغی بآن ها بدهند بروند بیرون و از نان خوردن بپندند بنده این پیشنهاد را کردم که کارمندان اضافی وزارت خانه ها با بودجه شان بوزارت فرهنگ منتقل شوند و وزارت فرهنگ هم آنها را برای اجرای تعلیمات عمومی بکار بگمارد خود آقایان میدانند که الان ما برای انتصابات يك قانونی در دستور داریم و در آنجا گفته ایم که با سوادها را می بدهند و این يك کمکی خواهد شد بدلت ایران که همه حق رأی داشته باشند این است که از آقایان خواهش میکنم که رأی بدهید باین پیشنهاد چون آقای وزیر دارائی فرمودند که بکلاه کم است خوب است سه ماه بشود بنده موافقت میکنم که بجای یکماه هم اصلاح بشود سه ماه .

رئیس - آقای کشاورز صدر .

کشاورز صدر - بنده این پیشنهاد آقای دکتر منگی را خیلی مفید میدانم بحال ملت ایران این بود که خواستم يك تذکری خدمت ایشان بدهم که راجع بکماشتن مستخدمین اضافی در کارهای فرهنگ در کمیسیون دادگستری در شور دوم مذاکره کردیم و شد این را بعهد آه هیئت تصفیه بگماریم و آلان قانون مصوبش هست که میبایستی مستخدمین اضافی پس از تشخیص هیئت تصفیه باینکار بپردازند اما راجع باین کیفیت که فرمودید در ظرف یکماه باشد چون برای هیئت تصفیه يك مدتی قائل شدیم گفتیم که هیئت تصفیه بشینند مستخدمین را معلوم کنند آتھائی که باستی در کادر استخدام باشند ضرورت دارد و مودشان آنها را مجزا کنند بعد آن اشخاصکه نا صالح هستند اخراج کنند و آتھائیکه درست و صحیح العمل هستند بزرگوار بفرستند آنها را در امور فرهنگی و تولیدی ایشان استفاده کنند خوب است آقای يك مدتی را معین کنند جناب آقای دکتر کدردظرف آن مدت هیئت هم توانست باشد روی اینکار يك اظهار نظری بکنند بنظر بنده اگر اینرا قبول بفرمائید که شاه باشد بنده هم موافقم .

دکتر ملکی - بنده بجهار ماه پیشنهاد را اصلاح میکنم و بوسیله هیئت تصفیه باشد .

رئیس - رأی میکنیم پیشنهاد آقای دکتر منگی باین اصلاحی که شده آقایانی که موافقت قیام کنند (اکثر برخاستند) قابل توجه شد پیشنهاد آقای دهقان قرائت میشود .

پیشنهاد زیر را تقدیم میدارد :

تبصره - از اول مرداد تا دوسال ورود اتومبیل سواری بایران بکلی ممنوع است .

رئیس - دیروز بآن رأی گرفته شد و در شد .

دهقان - دیروز پنج سال بود يك شرایطی هم داشت ولی امروز دوسال است اجازه بدهید توضیح عرض کنم .

رئیس - دیروز رده شده است، پیشنهاد آقای تولیت قرائت میشود .

(شرح ذیل قرائت شد)

پیشنهاد میکنم شرکتهائی که برای تأمین مصرف آبشهرستانها تشکیل میشود از هر نوع مالیات و عوارض معاف باشند .

رئیس - آقای تولیت .

تولیت - اغلب شهرستانها باینکار احتیاج دارند، در زم چندین شرکت تشکیل شده است با سرمایه های خیلی کوچک متلا سرمایه های صد تومان دویست تومان

تشکیل شده بنده اینرا خواستم استدعا کنم که موافقت بفرمائید اگر مدتی هم برای آن قائل بشوید بنده موافقم .

صاحب دیوانی - ۲۰ سال باشد .

ارباب مهدی - ۱۰ سال باشد .

دکتر معظمی - دوماهه فرائت بشود . (شرح سابق مجدداً قرائت شد)

رئیس - آقای دکتر معظمی .

دکتر معظمی - بنده خودم موافقم ولی آقای وزیر دارائی بفرمایند که پیشنهاد خرج است .

قبادیان - رأی بگیرید .

رئیس - اگر آقای مخبر و آقای وزیر دارائی قبول بکنند نمیشود رأی گرفت برای اینکه من غیر مستقیم مداخله در درآمد دولت است .

مخبر - اگر کلمه آب مشروب را اضافه کنید ۷ سال باشد موافقم .

رئیس - ۷ سال بکنند .

تولیت - قبول میکنم .

رئیس - باین ترتیب این هم جزو آن تبصره ها گذاشته میشود . پیشنهاد آقای گنجی قرائت میشود (شرح ذیل قرائت شد)

پیشنهاد میکنم تبصره زیر بماده ۲ قانون بوجه سال ۱۳۲۸ کل کشور اضافه شود :

تبصره - (رؤساء ، استادان ، معلمین محلی دانشکده ها) کسانی هستند که مسکن و محل شغل اصلی آنان در محل و همانجا استخدام میشوند ، محل تولد مندرج در شناسنامه دلیل معنی بودن و معرومیت نامبردگان از مزایای مصرحه در تبصره ۳ ماده واحده قانون تاسیس دانشگاههای شهرستان ها نبیاشد .

رئیس - آقای گنجی بفرمائید ولی این جا مورد ندارد رأی نمیشود گرفت .

گنجی - جناب آقای وزیر دارائی توجه بفرمائید وضعیت آنها مختل نمیکرد ، البته اگر قانون تقسیمات کشور تصویب شود و کارها بانجمن شهر و اگذار شود در همه جا تناسب رعایت خواهد شد البته با قسمت دوم بنده موافق هستم و قسمت اول را جناب عالی صرف نظر کنید چون غیر عملی است . (امیر تیمور - قسمت دومش هم تعلق بحال است که قبول بفرمائید) آلان در خراسان يك اعتباری دارند میخواهد این را بردارید بدهید بکتابخانه های ایشان .

نورالدین امامی - پیشنهاد آقای ملکپور خیلی پیشنهاد خوبی است ولی قربان اشکال کار یکی غیر عملی بودنش است و یکی هم اینکه مریضخانه فیروز آبادی را بوجه اش را کم کنیم این کار صحیحی نیست ، باید بوجه مریضخانه ها برابر شود در همین تهران که مفرمائید بوجه اش زیاد است مریض ها شب در بیمارستانها میمانند و جا طوری نیست که بتوانند از مرضی پذیرائی کنند باید فکری کنید که بوجه فارس یا آذربایجان و شیراز اضافه شود ، اینکه مال فیروز آبادی و تهران کم شود ، الان در مریضخانه های تهران دم درس مریض میبرد و جا برای پذیرائی مریض ندارند باید يك طوری بشود و صرفه جوئی بشود بوجه وزارت بهداشت اضافه بشود تقاضا میکنم آقای ملکپور این را پس بگیرند

ملکپور - پیشنهاد بنده باشد تا با موافقت

آقای وزیر دارائی اصلاح شود و مسکوت بماند .
رئیس - بیک ربع ساعت تنفس میدهم .
مجدداً مجلس در ساعت یازده و چهل و پنج دقیقه
بریاست آقای امیر حسین ایلیخان نایب رئیس بعنوان
بمداز تنفس تشکیل گردید .

نایب رئیس - پیشنهاد آقایان ملک یور و
قوامی دوباره قرائت میشود که رای گرفته شود
(شرح زیر قرائت شد)

دولت مکلف است بودجه سال ۱۳۲۸ وزارت
بهداری را بتناسب جمعیت بین شهرستانها تقسیم
نماید انتقال اعتبار یک شهرستان بشهرستان دیگر
ممنوع است . ملک یور قوامی .

ملکپور - اصلاحی میکنم برای اینکه در
بودجه ۲۹ این منظور عملی بشود چون آقای مخبر
فرمودند حالا نمیشود .

رئیس - باین اصلاح آقای وزیر دارائی چه
نظری دارند دوباره باین اصلاح قرائت میشود
(شرح زیر قرائت شد)

دولت مکلف است که بودجه سال ۱۳۲۹ وزارت
بهداری را بتناسب جمعیت بین شهرستانها تقسیم
نماید انتقال اعتبار یک شهرستان بشهرستان دیگر
ممنوع است .

وزیر دارائی - هر وقت بودجه ۲۹ مطرح
شد آنوقت باید صحبت کرد دولت ممکن است در
نظر بگیرد و در ضمن بودجه بیاورد . حالا مورد
ندارد .

نایب رئیس - در هر صورت باید بهمان صورت
اول باشد اگر پس نمیکیرید رای گرفته شود مجدداً
خوانده شود .

(شرح صورت اول قرائت شد)
نایب رئیس قبل از اینکه رای بگیریم اجازه
بدهید میخواستم تذکر بدهم که الان تا بلو ۵۰
نفر نشان میدهند خراب است و اکثریت برای رای در
مجلس هست آقایانی که باین پیشنهاد موافقت قیام
کنند اکثر بر خاستند تصویب شد پیشنهاد دیگر
قرائت میشود .

(شرح زیر قرائت شد)
تبصره ذیل را بر ماده دوم قانون بودجه پیشنهاد
مینمایم . مجلس شورای ملی امتیاز انحصاری لوله کشی
آب شهر مشهد را برای مدت ۷۰ سال باستان قدس
واگذار مینماید آستانه نباید بیش از صدی ۲۸ نفع
برداشت نماید پس از گذشتن مدت تمام مؤسسات و
لوله ها و کارخانه و غیره مجاناً بشهررداری
مشهد واگذار می شود و سایر خصوصیات این امتیاز
بموجب تصویب نامه هیئت وزیران خواهد بود .
نایب رئیس - آقای نبوی .

نبوی - عرض کنم که ما در هر فرصتی
باید برای انجام لوله کشی شهرها استفاده کنیم این
کاری بود که بیایستی چند سال پیش میشدولی متأسفانه
انجام نشده شاید چیزی در مملکت همتر از لوله کشی
شهرها نباشد فعلاً مؤسسه‌ای که با صورت نسبه
آبرومندی اداره میشود که مراد آستان قدس است
او حاضر است این کار را انجام بدهد ما نباید مخالفت
بکنیم موضوع لازم این است که آقایان موافقت
بفرمایند در این موضوع دولت يك لایحه‌ای آورده
است و در کمیسیون مطرح شده است ولی چون

مجلس وقت نخواهد کرد که آن لایحه بآن تفصیل
مطرح بشود این است که من پیشنهاد کردم که
موافقت بکنند مجلس که امتیاز لوله کشی شهر
مشهد را باستان قدس واگذار بکند (اسدی-هفتاد
سال خیلی زیاد است) این کار بسیار مفیدی است
و یکی از شهرهای مهم ایران دارای آب لوله خواهد
شد امیدوارم که ما در آتیه نزدیکی بتوانیم در
سایر شهرها مثل تهران و تبریز هم این کار را انجام
بدهیم فعلاً که يك فرصتی پیدا شده است برای
لوله کشی يك شهر مقدسی که محل جمعیت کثیری
از مردم این مملکت و مردم مسلمان است ما هم از
طریق مجلس نباید کاری بکنیم که این موضوع
باشکال بر بخورد .

نایب رئیس - آقای مخبر .
مخبر - این پیشنهاد آقای نبوی مربوط
به بهداشت يك شهری است ، يك کار خوبی است که
ما باید همه کمک کنیم که انجام بشود و با دولت
و آقای وزیر دارائی که صحبت شده موافقت داشتند
منتها چون يك شرایطی در آن امتیاز نامه قید شده
که ضروری است قید شود من میخواستم تنی کنم
از آقای نبوی اجازه بفرمایند که پیشنهادشان بهمین
ترتیبی که بنده نوشته‌ام با توجه ببلایه دولت ضمن
تبصره‌ای در آخر وقتی که خواستند رای بگیرند
اضافه شود این است که من عین این ماده را
تقديم میکنم .

نبوی - چون منظور اصلاح و عمل است بنده
با این طریق که آقای مخبر گفتند موافقم و استدعا
میکنم که ضمیمه لایحه شود .
نایب رئیس - آقای وزیر دارائی هم
موافق هستند ؟

وزیر دارائی - بله .
نایب رئیس - پیشنهاد دیگری قرائت میشود .
(شرح زیر قرائت شد)
پیشنهاد میکنم در ماده ۲ گزارش کمیسیون
بودجه تبصره زیر اضافه شود : گزارش شماره ۳۶
مورخه ۲۴/۶/۲۷ کمیسیون قوانین دارائی راجع
بعوارض چوبهای صادراتی عیناً تصویب و از طرف
دولت بوقع اجرا گذاشته شود .
نایب رئیس - آقای امین اسفندیاری .

امین اسفندیاری - در وزارت آقایان
بوشهری و شاهرودی موافقتی شد مابین اشخاصی
که جواز برای چوب میخواستند وزارت کشاورزی
که مبلغی بابت این جواز داده شود و اشخاصی هم
پرداختند قسمتی را تقدماً پرداختند و قسمتی هم تعهد
دادند که قبل از اینکه قانون از مجلس بگذرد بپردازند
و برای حفظ جنگلیان این مبلغ فوق العاده لازم است
و در کمیسیون کشاورزی و در کمیسیون دارائی هم
مطرح شده و گزارش هر دو کمیسیون هم تقديم شده
چون که هم وزارت کشاورزی نسبت باین موضوع
بی تکلیف است و هم مردم تکلیفشان معلوم نیست موافقت
بفرمایند که این بگذرد که تکلیف مردم معین شود .
نایب رئیس - مخالفی ندارد (چیزی گفته
نشد) آقای وزیر کشاورزی شما موافقت
وزیر کشاورزی - بله من موافقم (عده‌ای
مجدداً خوانده شود) .
(شرح سابق قرائت شد)

نبوی - مطابق ماده ۱۱۴ اختصار دارم در

ماده ۱۱۳ ذکر شده که ضمن قانون بودجه یا يك
لایحه دیگر که مطرح است يك قانون دیگر را بطور
درست نمیشود پیشنهاد کرد .
نایب رئیس - پس لوله کشی شهر مشهد
هم همینطور است ؟ رای میگیریم باین پیشنهاد
آقایانی که موافقت قیام کنند (عده ای برخاستند)
بفرمایند این تا بلو بعضی وقتها درست است . بعضی وقتها
غلطاً اکثریت برای رای نبود .
(در این موقع اکثریت برای اخذ رای
حاصل شد) .

رای میگیریم به پیشنهاد آقای امین اسفندیاری که
آقای وزیر کشاورزی هم موافقت کردند آقایانی که
موافقت قیام کنند (اکثر برخاستند) قابل توجه شد
(امین اسفندیاری - الحمدالله) پیشنهاد دیگر قرائت
میشود .

(شرح زیر قرائت شد)
ریاست مجلس شورای منی پیشنهاد میکنم تبصره
زیر بماده دوم بودجه اضافه شود :

وزارت دارائی مجاز است مالیات های معوقه و
بقایای مالیاتی تا آخر سال ۲۷ که مؤدیان بواسطه
مشکلات قانونی در داخت مسامحه کرده اند قطعاً در
مدت دو سال از تاریخ تصویب این قانون وصول و
مؤدیان مشمول جریمه دیر کرد نگردند . قوامی .
آقا خان بختیار .

نایب رئیس - آقای قوامی .
قوامی - خاطر نمایندگان محترم مسبوق
است که در زمان قنرت يك مالیات هائی با تصویب
نامه گذشت و این آقایان مؤدیان مالیاتی معترض
بودند که چون صورت قانونی ندارد نایبستی پرداخته
شود اخیراً که تصمیم بر این گرفته شد که این مالیات
اخذ شود . بنده این پیشنهاد را دادم که يك کمیکی
بهؤدیان مالیاتی بشود
این است که من استدعا میکنم آقایان توجه بفرمایند
که این مالیاتهای معوقه در ظرف دوسال پرداخته شود
بدون جریمه دیر کرد .

رئیس - آقای وزیر دارائی .
وزیر دارائی - معنی پیشنهاد آقای قوامی
اینست که خرج مملکت را هم تقسیم بکنیم و دو
ساله بپردازیم اگر واقعاً نظر مجلس بر این است که
يك خرجی را که آخر ماه میخواستیم بدهیم و
باقسط دوساله بپردازیم بنده هم حرفی ندارم عرض
میکنم اگر ممکن است جلوی خرج را بگیریم بجای
اینکه دو ساله بپردازند بفرمایند دهساله اش کنیم
در اینصورت بنده هم با پیشنهاد آقا موافقم ولی مالیاتی
که بنده باید امسال بگیرم در مقابلش خرج هم هست اگر
يك وقتی بودجه ما اضافه داشت بنده میگویم خوب
اشکالی ندارد این پول را که میخواستیم بگیرم توی
بانک بگذارم در آنصورت درست بود ولی ما خرج
داریم آخر ماه باید پول داشته باشیم که خرج بکنیم
اگر پول نداشته باشیم از کجا بیاوریم ؟ يك موضوع
را هنوز آقایان توجه نفرموده اند وزارت مالیه را
تصور بفرمایند خروس طلائی دارد هی تخم طلا
میگذارد ما باید یکشاهی یکشاهی از مردم پول بگیریم
که آخر ماه بتوانیم پول بدهیم آخر ماه اگر يك
روز حقوق پرداخت نشود تمام چرخ مملکت میخواست
اگر هم تصور بفرمایند که وزیر دارائی شخصاً يك
چنین مکتی دارد که ماهی شصت و هفتاد میلیون

تومان بدهد یا اعضاء وزارت دارائی يك چنین تمکنی
دارند . مالیاتی که باید یارسال میپرداختند موافقت
کردیم که اگر تا آخر شهریور آمدند پرداختند
جریمه از شان نگیریم حالا میفرمایند که تا دو سال
دیگر بگیریم اینک عملی نیست خواهش میکنم
پیشنهادتانرا پس بگیرید .

قوامی - پس گرفتیم .
نایب رئیس - پیشنهاد دیگری قرائت میشود .
پیشنهاد آقای امیر تیمور - پیشنهاد میکنم ...
بعضی از نمایندگان - تشریف ندارند
رئیس - آقای نجمی فرمایشی دارید بفرمایند

**۴- تقدیم لایحه راجع به عضویت ایران
در اتحادیه تلگرافی بین المللی با قید دو
فوریت بوسیله معاون وزارت پست و
تلگراف**

معاون وزارت پست و تلگراف (آقای نجمی)
برای هم آهنگی امور ارتباطی کلبه کشور های
جهانی اتحادیه ای بنام اتحادیه تلگرافی بین المللی
تشکیل و در ژانویه ۱۸۶۹ کشور شاهنشاهی ایران
نیز عضویت آنرا قبول نموده است برای اینکه منظور
اتحادیه بخوبی انجام و کلبه کشورهای جهانی بر طبق
مقرراتیکه مورد موافقت آنان باشد امور ارتباطی را
حفظ و با متابعت از آن مقررات کارهای مربوطه را
انجام دهند پس از خاتمه جنگ در سال ۱۹۴۷ در آتلانتیک
سیتی واقع در کشورهای متحده امریکا کنفرانسی
تشکیل و در قرارداد مزبور تجدید نظر و کشور ایران
هم با اعزام نماینده در مذاکرات شرکت نموده و
مقررات موضوعه نیز با مضای نماینده دولت شاهنشاهی
رسیده است اینک ترجمه قرارداد فوق الذکر با قید دو
فوریت برای تصویب تقدیم مجلس شورای ملی میگردد .
عرض کنم راجع بسؤالی که نماینده محترم آقای
صفوی فرمودند هر وقت بخواهند جواب عرض میشود
ولی مقصود شان انجام شده

نمایندگان - احسن آفرین .
ه- بقیه مذاکره در بودجه
نایب رئیس - پیشنهادات قرائت میشود پیشنهاد
دیگری بخواوند .

(پیشنهادات شرح زیر خوانده شد)
پیشنهاد دیگر آقای امیر تیمور . (نمایندگان-
نیستند آقا ، نیستند) پیشنهاد آقای جواد عامری
(نمایندگان-نیستند) پیشنهاد آقای صفوی ،
(شرح زیر پیشنهاد آقای صفوی قرائت شد)
مقام محترم ریاست مجلس شورای ملی تبصره زیر
را بلایحه بودجه سال ۱۳۲۸ پیشنهاد میکنم . صفوی .
وزارت دارائی مکلف است ساختمان نیمه تمام اسکله
محل قرنطینه بوشهر و بنادر را ردعاسک از بودجه
ساختمانی پیش بینی شده رقم ۷۸ هزینه عمومی کشور
باتمام برساند

نمایندگان - پیشنهاد خرج است .
نایب رئیس - آقای صفوی بفرمایند .
صفوی - استدعا میکنم آقایان توجه بفرمایند
این پیشنهادیکه بنده تقديم کردم قبلاً با جناب آقای
وزیر دارائی و جناب آقای دکتر معظمی مخبر محترم
کمیسیون بودجه مذاکره کرده ام و آقایانرا توجه
دادم و خاطرشان کاملاً مسبوق است عرض کنم که در
بندر بوشهر يك قرنطینه است در عباسک آنجا تیمسار تشریف
آورده اند ملاحظه فرموده اند آن قرنطینه از نقطه

نظر مجاورت با هندوستان خیلی مورد توجه است و اگر
چنانچه خدای نکرده يك مرض مسری (ایپیمی)
آنجا دیده شود یا يك کشتی بیاد در کشتی يك موش
مرده درش باشد بر طبق مقررات بهداشتی کلبه مسافری
بهداشتی را مسلم قرنطینه میکنند (صحیح است)
ولی قرنطینه بدبختانه هیچ وسیله‌ای ندارد در صورتیکه
اشخاصی را که بقرنطینه تحویل میدهند از آنها روزانه
مثل مهمانخانه حق میگیرند از آنها شاید روزی ۲۰
تومان ، ۲۰ تومان میگیرند ولی هیچ وسیله ندارند
و اگر آنها را بیاورند قرنطینه باید يك قسمت را در
دریا يك کشتی هست در دریا بنام کشتی ابن سینا که سابقاً
وزارت بهداری خریده بود کمیابید تا ۵۰۰ تری آنجا
اشخاص محترم روزها وسفرهاستند و ما مورین خارجی هستند
اینها را کول میگیرند حمال کول میگیرد بنده سابقاً
در دوره ۱۲ و ۱۳ این موضوع را مذاکره کردم خدا
رحمت کند در زمان مرحوم آقای فروغی که تشریف داشتند
رئیس الوزراء بودند و بعد در زمان وزارت بهداری
آقای دکتر لقمان الملک يك اعتباری گذاشته شد ۸۰ هزار
تومان بنده در کمیسیون بودجه مذاکره کردم ۸۰
هزار تومان اعتبار دادند که اسکله و آن محل قرنطینه
را تعمیر کنند و آنرا بطور آبرومندی درست کنند
این هشتاد هزار تومان اعتبار درست شد و يك
مبلغی خرج شد ولی بنصدم متر ساخته شده و بقیه
۲۲۰ متر ساخته نشده است و آنهم ۲ سال است
اعتبار ندارد و دارد از بین میروند بنده پیشنهاد کردم
از محل تعمیراتی نیمه تمام که در بودجه پیش بینی
شده ساخته بشود و استدعا کردم که این را موافقت
بفرمایند آقای وزیر دارائی هم قبول فرموده اند .

نایب رئیس - آقای مخبر .
مخبر - عرض کنم که چون این قسمت مربوط
بساختمانهای نیمه تمام است آقای وزیر دارائی فرمودند
که من دستور میدهم این قسمت را بسازند بنا بر این
محتاج بيك قانون خاصی نیست .

نایب رئیس - نظر آقای صفوی چیست ؟
صفوی - بسیار خوب چون آقای وزیر دارائی
قبول میفرمایند البته منظور من ساختمان است عرضی
ندارم و پس میگیرم .

نایب رئیس - پیشنهاد دیگری قرائت کنید
پیشنهاد آقای دماوندی (نمایندگان- تشریف
ندارند) پیشنهاد آقای آزاد .

(شرح زیر قرائت شد)
ریاست محترم مجلس شورای ملی راجع بهفتاد
هزار تن شکری که از گمرک وارد شده و در حدود
۱۳ میلیون ریال بخرانه دولت ضرر وارد شده کمیسیون
۳ نفری برای رسیدگی باین پرونده از طرف
مجلس شورای تعیین و در صورت روشن شدن تقبل مرتکبین
مجازات شوند .

نایب رئیس - آقای آزاد این پیشنهاد
شما مربوط بودجه نیست
آزاد - چهارم بود بودجه است ۱۳ میلیون بنولت
ضرر خورده است بنده بریر روز صبح يك مختصری در این زمینه
توضیح دادم و آن عبارت از این بوده آقای گلشانیان
تشریف دارند میخواستند شکر بخزند و تلگراف
کردند بتمام کمیتهای بزرگ دنیا راجع بشکری که
میتوانید بفروشید تلگراف کنید کمیتهای گللبان

امریکائی تلگراف کرده بود که من حاضر هستم
چهل هزار تن شکر بفروشم از قرار هر تنی ۱۳۰
دلار و ۲۰ سنت تلگراف به بانک ملی رسیده بود
۴ روز هم مدت معین کرده بود که در مدت این
سه روز بین جواب بدهند پنج در صد هم ضمانت
بانکی داده بوده که اگر من نتوانستم این تمهید را
انجام بدهم بمنفعت خریدار ضبط شود بعد بانک ملی
باین جواب نداده بود آنوقت دولت آمده بود خریده
بود چهار هزار تن شکر از کمیتهای کلوتوش انگلیس
هر تنی ۱۳۵ دلار و ۶۶ سنت بعد از آن يك سی
هزار تن دیگری هم خریده بودند از کمیتهای چرنیکوف
انگلیسی از قرار هر تنی ۱۳۰ دلار و ۶۸ سنت
تفاوت این دو معامله در حدود چهار صد هزار دلار
است که اگر چنانچه هر دلاری ۳۲۱ ریال حساب
کنیم سیزده میلیون ریال میشود نظر باینکه این
صل صریحاً مطابق قانون جزای صالح دولت جرم است آتمم
در این قضیه به آقای گلشانیان و عمل مسئول بانک اعلام جرم
کردم و بدهم اگر چنانچه مجلس شورای ملی صلاح بداند
(کشاورز صدر - آقای گلشانیان چه تقصیری دارند)
ایشان وزیر دارائی هستند مسئول هستند از صبح تا شام
تمام مالیه مملکت را دارند غارت میکنند و اگر
چنانچه مجلس شورای ملی میل دارد يك عده‌ای را تعیین
کند که رسیدگی کنند .

نایب رئیس - آقای وزیر دارائی .
وزیر دارائی - چندین مرتبه راجع باین
قضیه بنده در اینجا توضیح دادم که روزی که وزیر
دارائی شدم دستور دادم که هیچ نوع خرید از خارج
کشور بوسیله عمال وزارت دارائی انجام نشود و
بوسیله بانک ملی انجام شود تمام خریدهای شکری که
از خارج شده است بوسیله بانک ملی انجام شده است
وزارت دارائی کوچکترین مداخله در خرید شکر
نداشتند ما مورین هم آنرا که مشغول رسیدگی هستند
چه نسبت بیرونه های داخلی و چه نسبت بیرونه
های خارجی مشغول رسیدگی هستند اگر البته از
مأمورین بانک اشخاصی باشند که تخلفی کرده باشند
تعیین میکنند . اما راجع باین پیشنهادی که میگویند
این یکی از موضوعاتی است که مورد توجه ما مورین
دیوان جزا است که آن پیشنهادی که از طرف امریکا
شده است در موقع جواب داده شده یا داده نشده
عمداً بوده است سهواً بوده است ؟ اما راجع بخريد
هائیکه از انگلستان شده است اخیراً باید بنده صریحاً
اینجا بگویم که ما خریدی که میکنیم یا از دولت
انگلستان یا از امریکا میکنیم تمام خرید این مملکت
نه اسمال در سالهای پیش تمام محصول را از یکی نمیتوان
خرید (آزاد - من راجع بتفاوت قیمت عرض میکنم)
اما راجع بقیمت بایستی که ایشان توجه کنند که قیمت
قند و شکر چیزی نیست که در ظرف ۶ ماه ثابت بماند در ظرف
امروز و فردا عوض میشود . شما اگر نگاه کرده باشید
در همین موقع یارسال شکر را خریدند ۳۹ ایره بسته
باین است که مقدار محصول چقدر باشد و مقدار
تقاضا چقدر باشد این يك چیزی نیست که ثابت باشد
وقتی که افر مختلف خواستند اگر يك سفارش دهنده
يك افر بدهد اگر آن سفارش قابل قبول باشد یا آن
معامله میکنند آنهم البته بانک ملی معامله میکنند این
راهم باید گفت که همه سفارش را نمیشود قبول کرد یکی

مذاکرات مجلس

از مشکلاتی که پیدا شد همین سفارشات بود که یک عده ای برداشته دارند مثلا اگر یک عده سفارش میدهند ۱۲۹ دلار ۱۲۶ دلار ۱۲۰ دلار ولی آقایان میدانند از امریکای جنوبی است از فرم است ما مطابق قرار دادی که با بانک انگلستان داریم لبرهائی که مادر انگلستان داریم محل خریدمان در امریکای شمالی است یعنی اگر امروز سفارش از امریکای جنوبی بدهند ۱۲۰ دلار مانده بماند بخریم برای اینکه ایران دلار ندارد و آن دلار هائی که اشخاص دارند مال خودشان است ما مقدار دلاری که داریم همان است که مالیه در انگلستان داریم و مطابق قرارداد با بانک انگلستان قابل تبدیل دلار است و وقتی خزانه دار انگلستان قبول کرده است لبره را تبدیل دلار بکند باید حتماً از بانک امریکای شمالی باشد برای اینکه حساب قراردادی است که بین بانک انگلیس و بانک امریکا است و باز که در خود آن قرارداد قید دارد که ما وقتی حق داریم لبره را تبدیل دلار کنیم در قیمتش که میخواهند ما بدهند آن نوع در انگلستان یافت نشود یا قیمت گرفتاری باشد البته از حیث قیمت مساوی باشند حق نداریم باز دومیته از امریکای بخریم مطابق مقرراتی که بین دولت ایران و دولت انگلستان هست بین بانک ملی ایران و انگلستان لبره وقتی قابل تبدیل دلار است که اولاً در امریکای شمالی باشد ثانیاً برای خرید هائی باشد که در انگلستان پیدا نشود یا اگر پیدا میشود قیمت های خیلی گزافتر باین مناسبت این قیمت هارا باید توجه بکنند اما راجع باین معامله ای که گفتند این یکی از چیزهائی است که بنده خودم توجه کردم و الان هم مورد رسیدگی است در دیوان جزا که معلوم بشود این سفارشی که داده شده است واقعا این سفارش از طرف مأمورین بانک اعمال نظر و تقصیری شده است یا واقعا نتوانسته است بنده این یک چیزهائی است که مورد رسیدگی است حالا اگر آقا هم نظریه ای دارند مانعی ندارد .

نایب رئیس - آقای آزاد مسترد میفرمائید؟ (آزاد - بلی مسترد کردم) پیشنهاد دیگری قرائت میشود .

(پیشنهاد آقای مسعود ثابتهی شرح زیر قرائت شد) نظر باینکه پیشنهادها تسلسل پیدا کرده و بالاخره باید یک حدیقی داشته باشد پیشنهاد میکنم پیشنهاد های مربوط بودجه را هر نظری که آقایان دارند امروز بدهند و بعد از امروز دیگر پیشنهادی قابل قبول نخواهد بود .

نایب رئیس - آقای مسعود ثابتهی .

مسعود ثابتهی - توضیحش واضح است دو کلمه است این دور تسلسل دارد و ما میخواهیم بودجه بگذرد عرض کنم که آقایان هر نظری که دارند امروز بدهند ما بعد از آن عده پیشنهادها دو دست ناست سصدتا است که متناسب با آن جلساتی معین بکنیم و تمام بکنیم ولی هر روز که جلسه میشود ۵۰ نایبشهاد خوانده میشود و ۵۰ پیشنهاد هم علاوه میشود و عیناً سر جای اول هستیم .

نایب رئیس - باوجود اینکه تمام آقایان علاوه دارند که هر چه زودتر بودجه مملکتی تصویب بشود ولی این پیشنهاد آقا مطابق اصول پارلمانی صحیح نیست (صحیح است) پیشنهاد دیگری قرائت میشود

(پیشنهاد آقای ارباب شرح زیر قرائت شد) پیشنهاد میکنم هر کابینه ای تشکیل میشود وزرای آن به تفاوت با وسیله نقلیه زمینی تمام نقاط بلوچستان مسافرت کنند

نایب رئیس - وارد نیست پیشنهاد دیگری قرائت میشود .

(پیشنهاد آقای دکتر مصباح زاده شرح زیر قرائت شد)

بمنظور عمران و آبادی بنادر خلیج فارس و ایجاد تسهیلات برای عودت دادن ایرانیانی که در برستان و عراق و هندوستان مهاجرت نموده اند بدولت اختیار داده میشود در ظرف چهار ماه تصمیم های لازم اتخاذ و بوقوع اجرا بگذارد تصمیمهای مزبور پس از افتتاح دوره شانزدهم برای تصویب بمجلس شورای ملی تقدیم میگردد .

نایب رئیس - چون این موضوع را خود دولت قبول کرد و خود دولت الان متوجه این اصلاحات در بنادر جنوب شده است و عموم نمایندگان هم موافقت دارند مخیر کمیسیون هم موافقت کرده است این است که احتیاجی برای نیست و تبصره دولت است و ضمیمه لایحه میشود .

یمن اسفندیاری - صحیح است خرج برای دولت ندارد و بسیار پیشنهاد مفیدی است .

نایب رئیس - باید مخیر و با دولت تقاضا بکنند که این جزء تبصرهها باشد .

دکتر مصباح زاده - آقای وزیر دارائی امضا کرده اند .

وزیر دارائی - مانعی ندارد .

نایب رئیس - چون وزیر دارائی موافقت کرده اند لذا مانعی ندارد پیشنهاد دیگر قرائت میشود .

دکتر بقائی - بنده راجع باین پیشنهاد خواستم عرض کنم که دقت بفرمائید عبارتش یکجوری نباشد که مجلس قنوت را ضمناً تصویب کرده باشد . این عبارتش را دقت بفرمائید چون بعد میآیند میگویند که شما گفتید بعد از چهار ماه دولت بمجلس بدهد یعنی شما قبول کردید که چهار ماه قنوت باشد .

دکتر مصباح زاده - چنین مطلبی در تبصره قید نشده و روشن است .

دکتر معظمی (مخیر) برای رفع نگرانیهای آقای دکتر بقائی نوشته شود چهار ماه آزمایش .

نایب رئیس - پیشنهاد دیگری قرائت میشود (پیشنهاد آقای کشاورز صدر شرح زیر قرائت شد) از این تاریخ بعد از کلیه منسوجات و اشیاء ابریشمی و اشیاء لوکس غیر ضروری نود درصد حقوق گمرکی گرفته شود .

نایب رئیس - آقای کشاورز صدر .

کشاورز صدر - گمان میکنم باین پیشنهاد بنده جناب آقای وزیر دارائی و آقای مخیر هم موافق باشند زیرا از نتیجه این گفتگویی که در این چند روزه شده بنده احساس کردم که مجلس میل دارد که یک چنین پیشنهادی بشود و بعد از احساس روحیه مجلس این پیشنهاد را دادم پیشنهاد بنده این است

که از این تاریخ به بعد از کلیه منسوجات و اشیاء ابریشمی و اشیاء لوکس غیر ضروری نود درصد حقوق گمرکی گرفته شود (معمد دامونسی - مگر ضروری هم داریم) این پیشنهاد از نظر شما که بیرون صحت میفرمودید بد نیست .

معمد دامونسی - منظور این است که همه اش غیر ضروری است .

محمد علی مسعودی - اسامی آنها را باید ذکر بفرمائید .

کشاورز صدر - بنده نظرم این است که اجازه بفرمائید یک جمله دیگری در این پیشنهاد اضافه کنم چون اشاره آقای مسعودی بنده را متوجه کرد که این را ممکن است بعد از سه استفاده ای بشود البته در این پیشنهاد این جمله را اضافه میکنم که دولت نوع آنها را تعیین بکند ... آقای دکتر بقائی بگذارید صحبت کنم .

نایب رئیس - شما به صحت خودتان ادامه بدهید .

کشاورز صدر - ایشان از آنجا اشاره میکنند ... این است که بنده از آقای وزیر دارائی استعفا میکنم این موضوع مورد توجه است هم از حیث حمایت از صنوعات داخلی ایران که رواج پیدا میکند و کارگرها از این وضعیت داخلی استفاده میکنند و از طرفی هم لازم نداریم اگر بنده مجدداً موضوع آن دستگاه الزامات را در اینجا مطرح کنم که این دستگاه ۳۶ هزار تومان است آنوقت بمن اعتراض میکنند که خودت گران خریدی این است که بنده معتمد در این مملکت تماماً صنایع داخلی خودمان را رواج ندهیم و تادست از این اشیاء لوکس بر نداریم کار این صنایع داخلی بهبودی پیدا نمیکند سی درصد هزینه زندگی مردم بدون اغراق مربوط باین اشیاء لوکس است ما چه احتیاجی داریم باینکه لباس ابریشمی خارجی بیوشیم هم خانها هم آقایان احتیاج ندارند من یادم هست در زمان اعلیحضرت قنبد یکدانه کراوات خارجی باین مملکت وارد نمیشد تمامش از یزد تهیه میشد و میآمد (صحیح است) واقعا هم قابل استفاده بود حالا ببینید میلیونها در سال مبیایستی بمصرف اشیاء ابریشمی که مورد توجه آقا است (اشاره بدکتر بقائی) برسد این است که بنده استعفا میکنم از جناب آقای وزیر دارائی اگر چه این پیشنهاد بنده یک قدری ناقص بود و اشاره هم کردم اینجا موافقت بفرمائید و بعد از این هم ما باید در چهار ماه یا پنجاه دیگر در همین مجلس پیشنهاد بکنیم که پارچه های ابریشمی هم در مملکت وارد نشود اگر اینکار را بکنیم قضاوت مسلمانان بقره و ملت ایران است و این پیشنهاد بنده موجب شد که آقایان یک قدری تفریح و تفنن کردند خواهش میکنم که رای بدهند .

رئیس - آقای وزیر دارائی .

وزیر دارائی - پیشنهاد آقای کشاورز صدر و هر پیشنهادی از این قبیل بشود شخصاً بنده موافقم چرا در یک مملکتی که وضع اقتصادی و مالیش این طور است حتی الامکان باید جلوی واردات گرفته شود (صحیح است) ولی پیشنهاد ایشان یک نواقصی دارد که اگر نواقص را در پیشنهاد اصلاح کنند اولاً از این تاریخ بعد را بگیرند از امروز چرا؟ برای این که تاریخی که این قانون بگذرد و ابلاغ بشود

بیست روز فاصله دارد و در این مدت معلوم نیست که اشخاص چقدر استفاده بکنند ولی اگر موافقت بفرمائید از امروز باشد بنده اینجا بجا بمانم عرض کنم که از فردا بگمرک دستور میدهم که هر کس بخواند اجناس لوکس را از گمرک خارج کند نود درصد را بگیرند بعنوان گمرک خارج کند نود درصد حقوق گمرکی این با ضرر و دیمه تاریخی که قانون ابلاغ شود اگر اینکار را نکنید یک عده زیادی سوء استفاده میکنند دوم اینجا نوشته شده نود درصد حقوق گمرکی این با ضرر میزند زیرا میرساند که ما نود درصد بگیریم بایستی نوشته شود که نود درصد علاوه بر آنچه که الان بگیرند این است باید نوشته شود که از تاریخ ۲۲ تیرماه از کلیه منسوجات ابریشمی و اشیاء لوکس غیر ضروری نود درصد علاوه بر حقوقی که فعلاً دریافت میشود گرفته میشود .

علی و کیلی - بنده مخالفم

نایب رئیس - آقای کشاورز صدر شما پیشنهادتان را اگر موافقت اصلاح کنید پس از اظهار مخالفت آقای و کیلی قرائت خواهد شد . بفرمائید آقای و کیلی .

کشاورز صدر - بنده موافقت دارم که همان طریق اصلاح شود .

علی و کیلی - اگر توجه بفرمائید آقایان این هم از همان پیشنهاداتی است که امروز هفت هشت میلیون در جیب اشخاص در تهران اضافه میشود (همه نمایندگان) گوش کنید شما حرف زدید من ساکت بودم و گوش میکردم اجناس ممنوعه لوکس را امروز میتوانیم ممنوع کنیم که استعمالش ممنوع باشد یعنی سبک خارجی در این مملکت ممنوع است یک شاهی بدولت گمرک نمیدهند و تمام بازارهای ایران پر است اینجا شما یک سرحدی که چهار هزار

شماره ۷۹۰ روز و دستور جلسه آینده ۲۲ و ۲۳ ر ۲۲۸۴

حسب دستور ریاست عظمی و نظر بنده ۹۳ آئین نامه داخلی مجلس شورای ملی روز وساعت تشکیل جلسه آینده مجلس شورای ملی و دستور آن برای درج در روزنامه رسمی کشور شاهنشاهی ذیلا اطلاع داده میشود .

روز تشکیل جلسه - ۵ شنبه ۲۳ تیر ماه ۱۳۲۸

ساعت تشکیل جلسه - چهار قبل از ظهر

دستور جلسه:

بقیه شور در گزارش کمیسیون بودجه راجع بیودجه سال ۱۳۲۸ کل کشور اداره دفتر مجلس

هم کردم که آقای وزیر دارائی بطور سر بسته قبول کردند .

کشاورز صدر - بنده پیشنهاد را بهمان صورتی که آقای وزیر دارائی قبول کردند اصلاح کردم .

دکتر معظمی (مخیر) - بنده هم از طرف کمیسیون قبول میکنم .

نایب رئیس - بسته برای مجلس است .

دکتر معظمی (مخیر) - البته بسته برای مجلس است .

نایب رئیس - متأسفانه عده کافی برای رای نیست و باید پیشنهاد آقای کشاورز صدر رای گرفت اگر آقایان اجازه بفرمائید مجلس را ختم میکنم مجلس امشب ساعت هشت و نیم بعد از ظهر البته دستور لایحه اصلاح قانون انتخابات است و بعلاوه آقای وزیر دارائی و بعضی از آقایان هم خواهش کرده اند که لایحه مربوط باختیارات کمیسیون دارائی که دوفوریتش هم تصویب شده است جزو دستور باشد آنگاه جزء دستور خواهد بود .

(نیم ساعت بعد از ظهر جلسه ختم شد)

رئیس مجلس شورای ملی - **رضاحکمت**

کیلومتر است دارید و کنترل ندارید هر چه شما حقوق گمرکی را زیاد کنید تمام قاچاق وارد میشود چه پارچه و چه چیز های دیگر ؛ شما یک تعرفه گمرکی دارید قریب ۳ هزار قلم است هر کدام اینها بایک مطالعه ای است که کدام مملکت از ما چه میگرد و مالز آنها چه میخریم بنده هم عقیده دارم اجناس لوکس که بمملکت ما وارد میشود گمرکش زیاد شود ولی رقم برقم باید گفت . ورود پارچه ابریشمی و پشم طبیعی ممنوع است ولی تمام بازار ما پر است پارچه ابریشمی مصنوعی ممنوع نیست بشرط اینکه کسی دو متر از آن وارد میکند یک متر حریر چالوس باید بگیرد تمام این قوانین و اوضاع و احوال تشکیلات اجرائیه دولت را با یک پیشنهاد های بی مطالعه بهم میزنیم بعد هم میگوئیم چکار کنیم که مملکت باین وضع افتاده است این الزاماتی را که شما میفرمائید که ۳۶ هزار تومان میفروشند این ممنوع است بطور وارد کرده اند بنابراین خود دولت توجه دارد و در تعرفه گمرکی دارد تجدید نظر میکند و همینطور بطور کلی نمیشود گفت که اشیاء لوکس ممنوع است یا اینکه نود درصد بگیرند و شما قوانین و قرارداد و تعرفه دارید و باید اینها را قوه اجرائیه بنشیند و مطالعه بکند و اجرا بکند تعجب